This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Tämä on kauan vain kirjaston hyllyssä olleen kirjan digitaalinen kappale, jonka Google on huolellisesti skannannut, osana tavoitettaan tehdä maailman kirjatsaataville Internetissä.

Kirjan tekijänoikeussuoja on jo rauennut ja kirjasta on tullut vapaasti jaeltava. Vapaasti jaeltavalla teoksella ei joko koskaan ole ollut tekijänoikeussuojaa tai suoja on rauennut. Se, onko teos vapaasti jaeltava, riippuu kunkin maan lainsäädännöstä. Vapaasti jaeltavat teokset avaavat meille paluun menneisyyteen, menneisiin kulttuureihin sekä tietoon, joka muuten olisi vaikeasti löydettävissä.

Reunahuomautukset sekä muut lukijoitten lisäämät merkinnät on jätetty näkyviin kertomaan teoksen matkasta kustantajalta kirjaston kautta Internetiin.

Käyttöohjeet

Google on ylpeä saadessaan digitoida materiaalia yhteistyössä kirjastojen kanssa, ja tuodessaan vapaasti jaeltavaa materiaalia yleiseen tietoon. Vapaasti jaeltavat teokset kuuluvat yleisölle, ja Google toimii ainoastaan asianhoitajana. Koska työ tulee kalliiksi, Google on kuitenkin ryhtynyt toimenpiteisiin kaupallisen väärinkäytön estämiseksi, esimerkiksi rajoittamalla automaattisten kyselyjen suorittamista.

Käyttäjältä odotetaan:

- Rajoittumista vain yksityiskäyttöön
  Googlen teoshaku on tarkoitettu yksityishenkilöille, ja teosten kaupallinen hyödyntäminen on kiellettyä.
- Pidättäytymistä hakujen automatisoinnista
  Googlen hakujärjestelmien automatisoitu käyttö on kiellettyä. Jos hakujen tarkoituksena on saada materiaalia koneellisen kielenkääntämisen, optisen tekstintunnistuksen tai muun suuria määriä tekstiä vaativan sovelluksen kehittämiseen, ota yhteyttä Googleen. Google on edelläkävijä julkisesti jaeltavan materiaalin hyödyntämisessä ja voi ehkä auttaa.
- Lähdetietojen säilyttämistä
  Jokaiseen tiedostoon sisällytetty Googlen leima toimii muistutuksena projektista, ja auttaa etsimään lisämateriaalia Googlen teoshaun kautta. Älä poista merkintää.
- Varmistavan käytön laillisuuden
  Käytitpä teosta mihin tahansa, on muistettava, että käyttäjän on itse varmistettava käytön esteettömyys voimassa olevien säädösten kannalta. Ei pidä olettaa, että kirja on vapaasti jaeltavissa kaikkialla, jos se on sitä Yhdysvalloissa. Se, onko teos tekijänoikeussuojan alainen, riippuu maittain, eikä ole olemassa kattavaa ohjetta siitä, miten yksittäistä teosta voi missäkin tapauksessa käyttää. Ei pidä olettaa, että teoksen oleminen Googlen teoshaussa tarkoittaisi, että sitä voi käsitellä miten tahansa missä tahansa. Tekijänoikeussuojan rikkomukset voivat käydä kalliiksi.

Tietoja Googlen teoshausta

Googlen pyrkimyksenä on maailman tietojen järjestäminen ja niiden tuominen avoimesti kaikkien saataville. Googlen teoshaku tuo maailman kirjat lukijoitten ulottuville samalla kun se auttaa kirjailijoita ja kustantajia löytämään uutta yleisöä. Hakuja tämän teoksen täydestä tekstistä voi tehdä osoitteessa `http://books.google.com/`

Balt 1138.86

VE RI TAS

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

SO... ...ISTO
KUOPIOSSA.

MUISTOSANOJA.

MUUTAMAIN SIVISTYKSEMME MIESTEN

ELÄMÄKERTOJA.

KIRJOITTANEET

F. B. y. m.

«Kasvaako maine tanterella vaan?»

HELSINGISSÄ 1886.

G. W. EDLUND, KUSTANTAJA.

Bort 138.82

HARVARD UNIVERSITY LIBRARY FEB 8 1963

Sisältö:

1. Adolf Ivar Arwidsson, syntynyt 7 p. Elok. 1791 Patasjoen pit. Hämeenlinnan lääniä, kuoli 21 p. Kesäk. 1858 Wiipurissa.
2. Erik Julin, synt. 13 p. Marrask. 1796 Oulussa, kuoli 21 p. Kesäk. 1874 Turussa.
3. Gabriel Rein, synt. 20 p. Jouluk. 1800 Jääsken pit. Wiipurin lääniä, kuoli 24 p. Kesäk. 1867 Helsingissä.
4. Elias Lönnrot, synt. 9 p. Huhtik. 1802 Sammatin kapp. Uudenmaan lääniä, kuoli 19 p. Maalisk. 1884 samassa paikassa.
5. Klas Wilhelm Gyldén, synt. 12 p. Toukok. 1802 Euran pit. Turun ja Porin lääniä, kuoli 16 p. Maalisk. 1872 Helsingissä.
6. Mathias Akiander, synt. 17 p. Kesäk. 1802 Jääsken pit., kuoli 2 p. Elok. 1870 Helsingissä.
7. Johan Ludvig Runeberg, synt. 5 p. Helmik. 1804 Pietarsaaressa, kuoli 6 p. Toukok. 1877 Porvoossa.
8. Johan Jakob Nervander, synt. 23 p. Helmik. 1805 Undessakaupungissa, kuoli 15 p. Maalisk. 1848 Helsingissä.
9. Johan Wilhelm Snellman, synt. 12 p. Toukok. 1806 Tukholmassa, kuoli 4 p. Heinäk. 1881 Danskarby'ssä Kirkkonummen pitäjässä.
10. Fredrik Cygnaeus, synt. 1 p. Huhtik. 1807 Hämeenlinnassa, kuoli 7 p. Helmik. 1881 Helsingissä.
11. Robert Wilhelm Ekman, synt. 13 p. Elok. 1808 Uudessakaupungissa, kuoli 19 p. Helmik. 1873 Turussa.
12. Frans Ludvig Schauman, synt. 24 p. Syysk. 1810 St. Marian pitäjässä lähellä Turkua, kuoli 28 p. Kesäk. 1877 Porvoossa.
13. Georg August Wallin, synt. 24 p. Lokak. 1811 Sundin pitäjässä Ahvenanmaalla, kuoli 23 p. Lokak. 1852 Helsingissä.
14. Mathias Aleksanteri Castrén, synt. 3 p. Jouluk. 1813 Tervolan kapp. Oulun lääniä, kuoli 7 p. Toukok. 1852 Helsingissä.
15. Karl Collan, synt. 3 p. Tammik. 1828 Iisalmen pitäjässä Kuopion lääniä, kuoli 12 p. Syysk. 1871 Helsingissä.
16. Robert Olof Lagerborg, synt. 24 p. Marrask. 1835 Oulussa, kuoli 5 p. Marrask. 1882 Helsingissä.

HELSINGISSÄ 1886.
J. C. Frenckell'in ja Pojan kirjapainossa.

A. I. Arwidsson.

AADOLF IIVAR ARVIDSSON.

* 1791. † 1858.

Suomen aikakirjoissa, jotka kertovat turhista kamppauksista ja kärsimyksistä useammin kuin voitoista ja riemusta, on harva aika ollut vuosia 1808—09 arveluttavampi. Mahtava maininki silloin suuresta valtamerestä hyökyi meidän rantojamme vastaan, ja hukassa vuosisatojen viljelykset näyttivät olevan. Uuteen työhön täytyi turvautua. Katkennut oli vuosisatojen solmima side, joka oli Suomen liittänyt Ruotsiin; siitä lähin piti elää vast'ikään niin peljätyn venäläisen kotkan siipien suojassa. Millaiseksi tulevaisuus olisi muodostuva, sitä ei tiennyt muu kuin Hän, joka kansojen kohtalot määrää.

Kahdeksantoista vuotiaana nuorukaisena katseli tätä mullistusta se mies, jonka kuva tässä vieressä nähdään. Eipä ihmettä, jos keskellä aaltojen kuohua seisoen ei voinut toivolla katsoa tulevaa aikaa kohti. Siinä kyllä, että pian havaitsi, missä Suomen kansan vastainen ankkuripohja oli, — omassa työssä ja tosikansallisessa sivistyksessä. „Ruotsalaisia emme ole, Venäläisiksi emme tahdo tulla; *meidän täytyy olla Suomalaisia*“, — se aate pian häntä elähytti rohkeaan toimintaan, niin rohkeaan, että itse sen tähden sai maanpakoon mennä, ruotsalaiseksi alamaiseksi tulla. Mutta sydämmensä pohjassa hän yhä pysyi innokkaana suomalaisena, ja historiamme hänessä näkee suomalaisuuden varsinaisen tienraivaajan.

Aadolf Iivar Arvidsson syntyi 7 päiv. Elokuuta 1791 Padasjoella, jossa isä silloin oli kappalaisena. Tulisesti hehkuvaa isänmaanrakkautta esiintyi jo nuorukaisessa, jolle Ruotsin historian suurimpain sankarien urotyöt olivat

korkeimpana ihanteena. Porvoon lukiolaisena hän kaikin mokomin tahtoi v. 1808 syöksyä taistelujen tuimaan leikkiin, miekkaa valloittajaa vastaan käyttämään. Mutta sodan meno teki nämä epäkypsät tuumat mahdottomiksi; kauas omat sotajoukot jo olivat tungetut, eivätkä enää tulleet takaisin. Omin silmin Arvidsson sitä vastoin sai Porvoossa katsella Venäjän mahtavan keisarin ja Suomen säätyjen yhtymistä, saipa itse samoin kuin muutkin vannoa uudelle hallitsijalle uskollisuutta. Mutta noissa juhlamenoissa ja keskinäisissä vakuutuksissa hän ei voinut muuta nähdä, kuin tyhjää „valtiollista paraatia"; vielä taisi hänen mielessään elää toivo, että kaikki aikoinaan tulisi entiselleen.

Niin ei käynyt; kaikilta puolin Suomen ero Ruotsista oli tosiasiaksi tunnustettu. Arvidsson jatkoi silloin rauhallisia opintojaan, tullen vuonna 1810 ylioppilaaksi, vuonna 1815 filosofian tohtoriksi ja kaksi vuotta myöhemmin historian dosentiksi, kaikki Turun akatemiassa. Lupaavalta näytti hänen oma tulevaisuutensa, sitä synkemmältä isänmaan kohtalo. Uuden aikakauden myrskylintu tunsi olevansa ikään kuin häkkiin suljettu meidän ahtaassa pikku maailmassa, jossa keskinkertaisuus ja velttous muka yksin vallitsivat. Vuonna 1819 hän sattumalta sai Aleksanteri I:tä hänen tunnetulla Suomen matkallaan tavata, ja suuresti hallitsijan jalo, lempeämielinen esiintyminen häntä viehätti, samoin kuin keisarikin kuuluu nuoreen nerokkaasen dosenttiin mieltyneen. Mutta onnettaren ja hallitsevain suosiota Arvidsson pakenemalla pakeni, voidakseen sisällisen kutsumuksen ääntä noudattaen taistella valtiollista ja kansallista velttoutta vastaan rakkaassa Suomessansa.

Miten voisi uupumuksen, välinpitämättömyyden unessa uinailevaa kansaa herättää? Luonnollisesti painetun sanan avulla, joten saattoi tuhansille puhua. Erääsen ruotsalaiseen sanomalehteen Arvidsson v. 1820 jo kirjoitti katkeran, synkän kuvauksen Suomen oloista, joka meillä kotona herätti suurta suuttumusta, ja pian sen jälken päätti oman äänenkannattajan perustaa, joka v. 1821 ilmestyikin *Åbo Morgonbladin* nimellä. Kuinka lyhyt-ikäiseksi tämä lehti tulikin, niin se on suuria tehnyt herättääkseen sivistyneitä paremmin käsittämään asemaansa ja velvollisuuksiansa.

Mainitun sanomalehden toisessa numerossa me tapaamme kirjoituksen, joka selvästi ilmaisee Arvidssonin kantaa. Hän selitti siinä, että Suomen asema 1809 vuoden tapausten johdosta oli tykkänään muuttunut; virkamiehen tiedot eivät enää riittäneet, valtiomiehiä oli tarvis. Isänmaan edestä jokaisen suomalaisen tuli uhrata kaikki. Veltto, mieto kanta ei ollut sille avuksi; lepo ja uupumus toivat kuolemaa,

ponnistus ja taistelu elämää ja raittiita voimia kerallaan. Uusi sukupolvi oli kasvatettava; kotimaiseen peltoon sivistyksemme oli istutettava. Kieli ennen kaikkea kansallisuuden muodosti; kieli oli menneitten aikojen kuva ja tulevien elonlähde, oli se sykkivä sydän, josta elämää levisi kansan suureen joukkoon. Sen tähden suomen kieli ennen kaikkea oli arvossa pidettävä. Oli jo aika palata omaan itseensä siellä löytämään sitä voimaa, jota turhaan oli yritetty muukalaisilta lainata.

Nämä lyhyimmiten kerrotut aatteet kuvailevat, mikä henki Åbo Morgonbladissa vallitsi. Toinen kirjoittaja puhui sen palstoissa samaan suuntaan suomen kielen puolesta, ja toimittaja itse sen lisäksi kirjoitti painovapauden välttämättömyydestä y. m. Tämä kaikki tietysti riitti vetämään lehden puoleen hallitsevain suuttumusta, semminkin kuin Arvidssonia sen ohessa pidettiin edellä sanotun Ruotsissa julaistun kirjeen sepittäjänä. Niinpä Åbo Morgonblad 30 päiv. Syysk. 1821 äkkiarvaamatta kiellettiin ilmestymästä. Arvidssonia ei sillä kuitenkaan saatu vaikenemaan; Turussa ilmestyvä Mnemosyne seuraavana vuotena sisälsi hänen tekemiänsä „Mietteitä“, joissa vähän pilkallisesti puhuttiin sotaväestä. Tämä itsessään vähäpätöinen kirjoitus sai mahtavien epäsuosion ukonpilven leimahtamaan.

Yliopisto, jolla siihen asti perustamisesta oli ollut Turun piispa varakanslerina, oli tähän aikaan ensi kerran saanut sotaherran järjestyksen ja kurinpidon valvojaksi. Tämä mies, kreivi J. F. Aminoff, kiitettyä ritarillisuuttansa tässä tilassa unohtaen urkkieli, kuka tuon soturisäätyä solvaavan kirjoituksen oli tehnyt, ja hänen vaikutustaan lienee ollut, että Arvidsson 20 päiv. Toukok. 1822 konsistoorille annetun keisarillisen kirjeen kautta ilman laillista tutkintoa ja vasten lain selviä sanoja erotettiin Turun yliopistosta elinajakseen. Samassa pidettiin siitä huolta, ett'ei tuo vaarallinen uudistusten harrastaja mitään muutakaan paikkaa saisi omassa maassaan. Kamalalla tavalla oli Arvidssonille toteutunut hänen omat sanansa, että isänmaan hyväksi yksityisen tulee uhrata kaikki. Seuraavana vuotena hän muutti Ruotsiin.

Siellä hän v. 1843 nimitettiin kuninkaallisen kirjaston esimieheksi, ja ahkerasti hän toimieli kirjailijana. Emme kuitenkaan tässä mainitse muuta kuin Suomea tarkoittavat teokset. Vuosina 1846—58 hän toimitti suuren ja tärkeän lähdekokoelman *Handlingar till upplysning af Finlands häfder*, jonka kymmenessä osassa löytyy niin monta suurarvoista todistuskappaletta julaistuna 15:lta ja 16:lta vuosisadalta. Ruotsintamalla ja parantamalla Rühsin teoksen *Suomi ja sen asukkaat* sekä laatimalla pienemmän *Oppikirjan Suomen*

historiassa ja maantieteessä hän toisella tavalla tuntuvasti hyödytti isänmaan historiaa, jota ei saanut yliopistossa edistää. Ja Suomen valtiollinen asema kun v. 1838 Hvasserin väitteitten johdosta oli tullut keskustelun alaiseksi, Arvidsson *Pekka Kuoharisen* nimellä kirjoitti ruotsiksi kirjasen „Suomi ja sen tulevaisuus“, jossa, paremmin vaikuttaakseen herättävästi, tykkänään kielsi, että maamme oli mitään muuta kuin venäläinen maakunta. Mutta kun sitten syystä rupesi pelkäämään tehneensä Suomelle tällä kirjasella pahaa, hän *Olli Kekäläisen* nimellä julkasi uuden kirjan, „Suomen nykyisestä valtiomuodosta“, jossa pääasiassa pysyi Hvasserin puolella.

Suomessa käydessään v. 1858 Arvidsson kaikkialla otettiin riemulla vastaan, mutta täällä hänet kuolemakin lyhyen taudin perästä kohtasi 21 päiv. Kesäkuuta Viipurin kaupungissa. Niinpä isänmaamme jos kohta myöhään sai takaisin pojan, jonka se aina on lukeva henkisen viljelyksemme paraitten edistäjäin joukkoon. Rauhaa hänen muistollensa!

E. G. P.

E. Julin.

ERIK JULIN.

* 1796. † 1874.

Suomen historian lehdillä löytyy monta ja kallista nimeä, jotka tieteen, taiteen ja valtiotieteen alalla ovat hankkineet itselleen seppeleen, mikä ei lakastu koskaan tahi vasta myöhään. Mutta sen kansan, jonka täytyy perustaa varallisuutensa ja tulevaisuutensa taistelussa kovaa luontoa vastaan vaivalla ja ankaralla työllä, on etsiminen onneansa muualtakin kuin korkeampain aatteellisten pyrintöjen johdolla ja vaikutuksen alla. Sen täytyy myöskin saada luja ja pysyvä pohja niissä käytännöllisissä ja taloudellisissa järjestelmissä ja laskuissa, jotka jo tehokkaasti koskettaen ja kohottaen ja jalostuttaen syviä rivejä niin sanoakseni kylvävät tulevia laihoja varten. Semmoinen kylväjä oli Erik Julin.

Julinin nuoruuden ja opin vuodet sattuivat yhdeksännentoista vuosisadan alkuun, jonka luonne silloisten olojen vallitessa taipui niin tutkimuksen kuin yhteiskunnallisen elämän alalla suoraan käytännölliselle tolalle, joka esiintyi niin valtiollisessa elämässä kuin itse tieteen alalla, joka etenkin täällä pohjolassa piti suurimpana tehtävänään esiintyä käytännöllisesti taloudessa ja valtioelämän eri haaroilla. Epäilemättä vaikutti tämän aikakauden silloinen suunta tehokkaasti Julinin vilkkaasen ja toimeliaasen luontoon. Se vaikutus määräsi hänen elämänratansa. Asioitsijana sai hän syvät ja laajat tiedot, jotka turvasivat hänen itsenäisen asemansa ja tuottivat hänelle arvoa ja vaikutusalaa niin omassa kunnassaan kuin koko maassa. Hänen pyrintöjään ei rajoittanut oman ansion ahdas kehä, hänen aikeillaan ja työllään oli korkeampi, jalompi päämaali. Hänen valistunut henkensä ja hellä sydämensä piti ennen kaikkia silmällä isänmaata ja sen vaurastumista, ja hän osoitit rakkautensa sitä kohtaan niin koettamalla valvoa sen hyötyä ja kunniaa kuin tekemällä työtä sen hädän lievit-

tämiseksi, niiden kahleiden poistamiseksi, jotka rahavarojen suhteen rasittivat väestöä. Sentähden voi sanoa, että hänen lakkaamaton, koko elinajan kestävä työnsä kävi kahteen suuntaan, joista toista voi kutsua isänmaalliseksi, toista ihmisystävälliksi. Edellisen hedelminä mainitsemme lukemattomien muiden muassa, jotka tulivat kunnan ja maamme hyväksi, ainoastaan kaksi hänen tointaan: „Suomen merivakuutus-yhtiö“ ja „Turun läänin yksityinen merivakuutus-yhtiö“; jälkimäisen suunnan hedelminä mainitsemme hänen alttiiksiantavan ja tehokkaan toimensa maassa vallitsevan hädän lievittämiseksi vuosina 1867 ja 1868.

Jalon isänmaan- ja ihmis-ystävän töitä ei tarvitse tässä erikseen mainita, sillä useimmat niistä ovat vielä voimassa ja osoittavat parhaiten ja voimakkaimmin miten arvokas hän oli isänmaalleen, joka kiitollisena muistelee häntä.

Erik Julin syntyi 13 p. Marraskuuta 1796 Oulussa, jossa hänen isänsä oli apteekari. Päätettyjen koulu-opintojen jälkeen tuli hän ylioppilaaksi, ensin Turussa, sittemmin Tartossa ja lopuksi Jenassa. Sai kotiin tultuaan paikan provisorina Turun kaupungin apteekissa, jonka hänen isänsä vähää ennen oli ostanut. Isän kuollessa 1820 otti poika sen haltuunsa ja siitä hetkestä asti alkoi Erik Julinin uuttera kansalaistyö. Rakastettuna, kunnioitettuna ja kaivattuna kuoli kauppaneuvos E. Julin Turussa 21 p. Kesäkuuta 1874 korkeassa ijässä, 77 vuoden vanhana.

F. B.

G. Rein.

GABRIEL REIN.

* 1800. † 1867.

Puhuessamme henkisen viljelyksemme miehistä, jotka rauhan toimillaan tieteen ja taiteen, isänmaallisen sivistyksen ja kansalais-toiminnon aloilla ovat raivanneet maatamme meidän päivinämme, tulee meidän epäilemättä suoda Gabriel Reinille joku etumaisista sijoista. Hänen kuolemallaan kadotti isänmaa yhden hellimmistä pojistaan, suomalainen historiantutkimus yhden uskollisimmista palvelijoistaan, suomalainen yhteiskunta yhden rehellisimmistä kansalaisistaan. Ei neron tuli, ei luonteen lujuus, vaan tahdon puhtaus, jota kukaan ei voinut epäillä, järkähtämätön palava rakkaus isänmaahan, sen hyödyttämisen alituisesti toimiva harrastus tekivät Gabriel Reinin niin arvokkaaksi hänen kansalaistensa joukossa. Isänmaan hyöty oli hänen korkein ja ainoa elämänmääränsä. Ei koskaan tulla Suomen rajojen sisällä unhoittamaan mitä hän on toiminut, ollen kauan aikaa yliopiston opettajana ja johtajana, ja työskennellyt historiallisena ja tilastollisena kirjailijana, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran puheenjohtajana ja suomenkielen edistäjänä, sivistyneenä kansalaisena ja isänmaansa rakastajana.

Polveutuen eräästä pohjalaisesta suvusta (Reinin eli Reinins) oli hän kotoisin n. s. vanhasta Suomesta eli entisestä (Venäjälle v. 1721 luovutetusta) Viipurin kuvernementistä. Joulukuun 20 p. 1800 syntyi hän Suomen silloisten rajojen ulkopuolella Jääsken pitäjässä (jossa puolta vuotta myöhemmin hänen uskollinen nuoruuden-ystävänsä M. Akiander myös syntyi), missä isänsä oli kappalaisena. Elämänsä alkoi siis tämän vuosisadan alussa ja hän oli vanhin kymmenen vuoden sisään syntyneistä *) yhden-ikäisistään miehistä, jotka ajoivat uuden vuosisadan asiata Suomen yliopistossa, sittekun tämä oli muutettu vanhasta Aura-joen rannalla olevasta pääkaupungista uuteen Suomenlahden rannalla olevaan, jotka isänmaan-rakkaudellaan ja tietäjänkatseel-

---

*) J. J. Nordström synt. 1801, E. Lönnrot s. 1802, J. L. Runeberg s. 1804, J. J. Nervander s. 1805, J. V. Snellman s. 1806, F. Cygnæus s. 1807.

laan raivasivat tietä Suomen tulevaisuudelle sen suuren mullistuksen jälkeen, joka heidän lapsuudessaan oli tapahtunut sen kohtalossa. Rein oli vasta koulupoika silloin, kun Viipurin kuvernementti keisari Aleksanteri I:sen jalomielisestä tahdosta vuonna 1811 yhdistettiin muuhun, Venäjän v. 1808—1809 valloittamaan Suomeen, joka samasta korkeasta tahdosta oli koroitettu maaksi omine hallitusmuotoineen, omine hallituksineen, omine lakineen, oltuaan ennen ruotsalaisena maakuntana. Hän tuli Lokakuussa 1817 kuudentoista vuotisena ylioppilaaksi Turun akatemiassa, ja muutamia viikkoja myöhemmin vietettiin siellä suurella juhlallisuudella Lutherin uskonpuhdistuksen kolmattasataa vuosipäivää onnellisilla enteillä maallemme; tässä tilaisuudessa myös koroitettiin Turun hiippakunta arkki-hiippakunnaksi. Kaiken tämän tietysti täytyi saattaa jalomielisen nuorukaisen ajattelemaan isänmaansa tulevaa kohtaloa, ja Rein päätti nyt, tulevaisuus silmämääränään, uhrata kaikki voimansa Suomen kansan entisten kohtalojen lukemiselle ja tutkimiselle.

Vuonna 1825 tuli hän historian dosentiksi samassa yliopistossa, jossa hän sitten toimi opettajana melkein lopun elämäänsä, eli kunnes hän kuusikymmen-vuotiaana otti virka-eron täysinpalvelleena professorina. Jo Turussa teki hän monta Suomen vanhinta historiaa koskevaa akatemiallista väitöskirjaa, ensimmäisen „Vanhasta Karjalasta ennen Ruotsin valtaa“ v. 1825—26, kaikki latinan kielellä. Helsingissä teki hän ruotsinkielellä muutamia yleisemmin tunnettuja, niinkuin v. 1831 „Ajanlaskullinen katsaus Suomen muinaisuuteen ynnä Venäjän ja Ruotsin historian tärkeimmät tapaukset“, 2 vihkoa (jotka kuitenkaan eivät käsittäneet kuin v. 1600 saakka), sekä v. 1838—39 „Tuomas piispasta ja Suomesta hänen aikanaan“ (13:nnen vuosisadan alussa) sekä monta muuta sangen arvokasta siitäkin syystä, että hän voi käyttää venäläisiä apulähteitä. Vuonna 1834 tultuaan historian professoriksi piti hän nuo sangen arvokkaat luentonsa Suomen historiassa, joissa hän tarkoin kertoi maan ja kansan kohtalot viidessä aikakaudessa aina Porvoon valtiopäiviin ja Haminan rauhaan saakka v. 1809; nämä luennot painettiin vasta hänen kuolemansa jälkeen vuosina 1870—71 kahdessa paksussa osassa. Eräästä merkillisestä aikakaudesta Suomen uudemmassa historiassa on hän erityisestä syystä vuonna 1860 kirjoittanut (ruotsinkielellä) arvokkaan teoksen: „Suomen sota 1788—1790“, josta kuitenkin ainoastaan ensimäinen osa ilmestyi. Hänen tekemiänsä „Lisiä Suomen historiantutkimuksen historiaan“, jotka ovat painetut „Suomi“ nimisen aikakauskirjan kolmeen ensimäiseen osaan, pidetään myöskin sangen arvollisina kirjallisessa suhteessa. Paitsi historiallisia töitään tutki Rein professorina ollessaan paljon Suomen ja Venäjän tilastotiedettä, ja hän onkin meillä ensimäinen työntekijä tällä alalla; hänen tekemäänsä kirjaa „Tilastollinen kuvaus Suomen Suuriruhtinaanmaasta“, joka ensin ilmestyi saksankielellä v. 1839 ja venäjäksi 1840, on painettu ruotsinkielellä kolmessa painoksessa, joista kolmas, joka ilmestyi

1853, on kokonaan uudestatehty tarkemman kaavan mukaan ja on sangen suuressa määrässä laajentanut tietoa maamme maantieteellisistä ja taloudellisista suhteista. Erityisesti on hän vielä kokoillut ja painattanut „Aineksia Kuopion ja Oulun läänien tilastotieteesen“ (Suomi 1845—1846 ja Suomen tiedeseuran „Lisäosasto“ 1864 ja 1867). Hänen tilastokirjailijan-toimintansa alaan kuuluu myöskin „Kertomus Suomen Suuriruhtinaanmaan hallinnosta vuosina 1855—1862“ kenraalikuvernööri kreivi Bergin aikaan, ja tässä teoksessaan hän aivan oikeudenmukaisesti ylisti tämän korkean miehen ansiota maatamme kohtaan.

Enimmän aikaa Reinin 26-vuotisesta professorina-olosta tahi vuosina 1848—58 ei hänen työvoimansa kuitenkaan ollut kirjallisissa ja tieteellisissä toimissa, sillä hän valittiin virkaveljiensä luottamuksesta neljä kertaa perättäin 1848, 1851, 1854, 1857 yliopiston rehtoriksi, ja tässä virassaan ohjasi ja hoiti hän sen yleisiä asioita. Vasta hänen kauttaan todella alkoi uusi aika yliopiston hallituksessa vapaammalla ja kansallisemmalla katsantotavalla, ja hänen näinä kymmenenä vuonna rehtorina ollessaan alkoivat monet kuuluisat miehet, niinkuin A. v. Nordmann 1849, G. A. Wallin ja M. A. Castrén 1851, E. Lönnrot 1853, F. Cygnæus ja H. Kellgren 1854, sekä J. W. Snellman 1856, toimia yliopiston opettajina ja konsistorion jäseninä, vaikka useimmat heistä jo aikaisin kuolivat. Oli myöskin tukala aika, sillä vuosina 1853—56 riehui suuri itämainen sota, josta Suomikin niin välittömästi tunsi, ja sen kestäessä tapahtui keisari Nikolain I:sen kuolemalla tärkeä hallitsijan-muutos Olipa suuri onni, että niin rehellinen, vakainen ja isänmaatansa rakastava mies oli yliopiston esimiehenä, ohjaten laivaa monien kuohujen välitse. Pitkänä rehtorin-aikanaan teki Rein myös neljä ohjelmaa yliopiston suuria juhlallisuuksia varten, yhden perintöruhtinas Aleksanteri Nikolajevitsin 25-vuotisen kanslerina-olon johdosta v. 1851, yhden surujuhlaan Nikolai I:sen kuoleman johdosta v. 1855, yhden ilojuhlaan keisari Aleksanteri II:sen kruunauksen johdosta 1856, sekä yhden riemujuhlaan v. 1857 kristinuskon 700 vuotisen Suomessa-olon johdosta; vuonna 1856 tekemässään ohjelmassa sanoi hän suoraan valtiollisen ja isänmaallisen katsantokantansa.

Reinin palavan isänmaan-rakkauden mitä likeisimmässä yhteydessä oli myöskin hänen rakkautensa suomenkieleen, hänen harrastuksensa sen edistämiseksi, kehittämiseksi ja kohottamiseksi kansallis-kieleksi, joka onkin Suomen kansallisuuden ja sen tulevaisuuden pääehto. Jo Turussa tutki hän suomenkieltä ja oli avuliaana G. Renvallin tehdessä mainiota suomenkielen sanakirjaansa (1826). Ja Helsingissä oli hän, samoinkuin C. N. Keckman ja E. Lönnrot y. m., yksi niistä, jotka pontevimmin ottivat osaa maan kielelle niin tärkeän Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran perustamiseen v. 1831; hän oli tämän seuran ensimäisenä kirjaston-hoitajana ja tuli sen kolmanneksi puheenjohtajaksi v. 1841, jota tointa hän piti kauemmin kuin kukaan muu, kuusitoista vuotta, vuodesta 1841 vuoteen 1853 ja toisen kerran vuodesta 1863, Lönnrotin eroamisen ja muuton jäl-

keen, kuolemaansa saakka v. 1867. Tässä virassa ollessaan piti hän seuran vuosipäivänä Maalisk. 16 p. 1842 kaikkina aikoina muistettavan puheen „Suomen kansallis-kirjallisuuden kehittymisestä ja sen vastaisen kehittymisen tarpeellisuudesta“ (painettu Suomikirjaan samana vuonna). Porthanin hengessä toimi hän ja samassa hengessä hän myöskin kirjoitti Henrik Gabriel Porthanin elämäkerran v. 1864, jolloin Porthanin kuvapatsas paljastettiin Turussa. — Rein oli myös yksi Suomen Tiedeseuran viidestätoista perustajasta ja piti tämän seuran vuosipäivänä 1860 puheen erään vanhan suomalaisen historijoitsian, professori W. G. Lagus'en muistoksi. — Aatelis-säätyyn vuonna 1860 koroitettuna oli hän ritariston ja aatelin jäsenenä kaksilla ensimäisillä valtiopäivillä vuosina 1863—64 ja 1867 perustuslaillisen valtiomuodon uudestaan eloon saattamisen jälkeen maassamme. Näillä kumpaisillakin oli hän valtio-valiokunnan jäsenenä ja antoi jälkimäisillä anomusesityksen muinaismuistojemme suojelemisesta, jotka olivat hänelle niin rakkaita. Täten hän vielä viimeisen kerran osoitti rakkautansa isänmaahan ja sen historiaan, sillä vähän aikaa valtiopäivien lopettamisesta kuoli hän Juhannus-päivänä, Kesäk. 24 p., 1867 ja kätkettiin isänmaansa poveen 28 päivän iltana, jolloin F. L. Schauman ja Fr. Cygnæus puhuivat hänen muistokseen. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura pystytti muistopatsaan, johon on piirretty seuraavat sanat:

Johtajallensa jalolle,
Kansalaisten kaivatulle,
Suomen muistoin suosialle,
Vaihetten valaisialle.

* * *

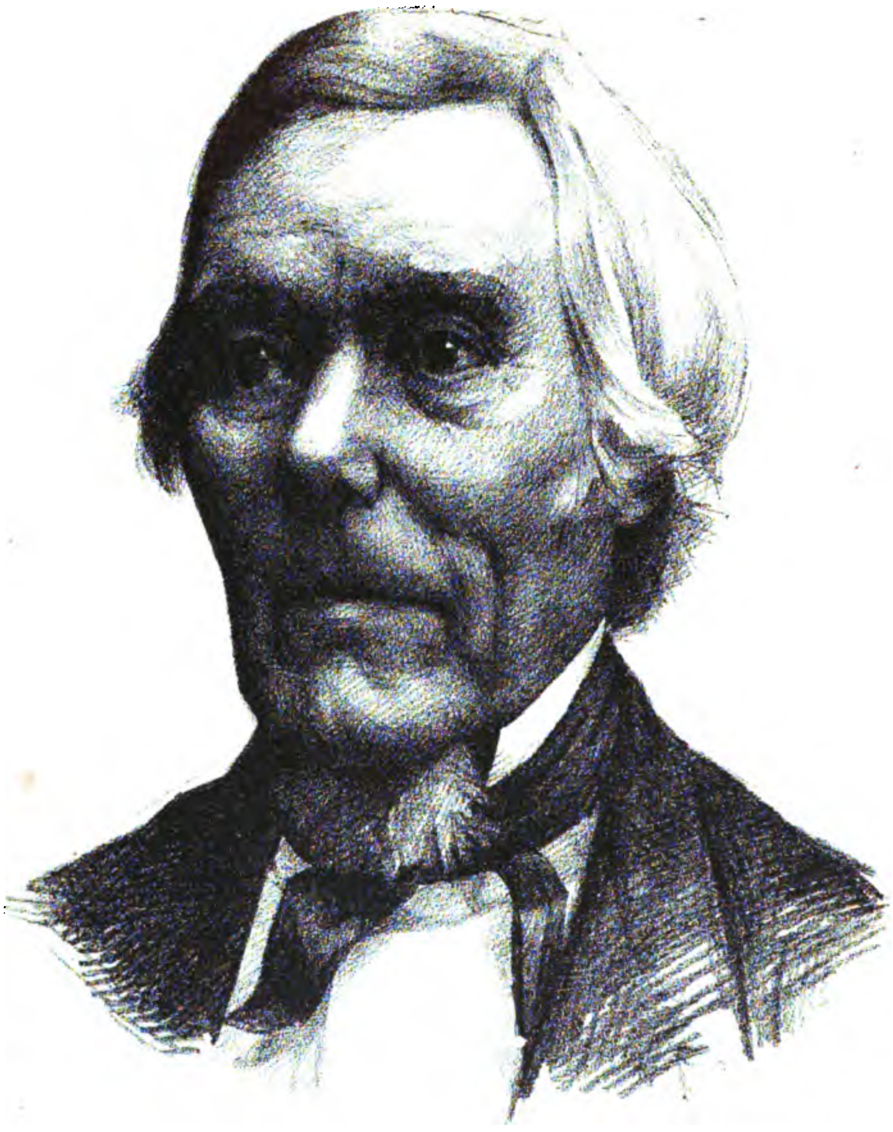

E. Lönnrot.

ELIAS LÖNNROT.

* 1802. † 1884.

Syrjäisessä Uudenmaan kulmassa Sammatin kappelissa on Haarajärven kylässä vähäinen Paikkarin torppa solakkain, valkovöisten koivujen keskellä. Semmoiselta se näyttää kuin muutkin torpan mökit Suomen maassa, vaan tää torppa oli Suomen historiassa saava korkealle soivan, ijäti muistettavan nimen. Paikkarin torpassa syntyi 9 p. Huhtik. 1802 Suomen kansanrunouden kokooja Elias Lönnrot; hänen vanhempansa olivat kylänräätäli Freedrikki Juhana Lönnrot ja Ulriika Antintytär. Täällä hän poikana juoksenteli karjan perässä kunnahilla; täällä hän, enimmiten omin päin, oppi tavailemaan aapiskirjaansa ja katkismustaan lukemaan.

Kun vanhemmat huomasivat pojan halun ja taipumuksen lukuihin, koettivat he vähillä varoillansa auttaa häntä kouluun. Monta kovaa kokea, monta puutetta nähdä sai nuori Elias kouluaikanansa; ei nälkäkään ollut mikään outo vieras hänen luonaan. Ensimmäinen este oli ruotsinkielen oppiminen, sillä Elias ei osannut kuin suomea, mutta kaikki koulut olivat tähän aikaan ruotsalaisia. Vihdoin varattomuus pakoitti hänet muutamaksi aikaa jättämään lukunsa kokonaan siksensä ja menemään apteekarin oppilaaksi Hämeenlinnaan. Sikäläisen piirilääkärin Sabellin avulla hän kuitenkin pääsi opintojansa jatkamaan, ja tuli syyskuussa 1822 ylioppilaaksi Turkuun.

Siihen aikaan kuin Lönnrot yliopistoon tuli, oli suomenkielen viljelys vielä peräti alhaisella kannalla. Tosin oli 280 vuotta jo kulunut siitä kuin Agricola ensin rupesi sitä kirjoissa käyttämään, mutta seuraavina vuosisatoina oli Suomen kieli joutunut yhä syrjemmä Suomen kirjallisuudessa. Muuta kirjallisuutta kuin uskonnollista sillä tuskin ollenkaan löytyi; itse kielen puhtaus oli tuiki pilaantunut muukalaisten sanojen ja lauseparsien käytännön kautta. Tämä asianlaita oli käynyt yhä kipeämmin tuntuvaksi Porthanin isänmaallisten tutkimusten ja muuttuneiten valtiollisten olojen kautta. Ylio-

piston oppilaissa ja nuoremmissa opettajissa varsinkin nähtiin vilkas into ja harrastus suomenkielen tutkimiseksi ja kehittämiseksi. Näiden harrastajain joukosta mainittakoon esimerkiksi A. I. Arvidsson, Reinhold v. Becker, K. N. Keckman, Gabriel Rein. Kaikki ylioppilaat yhdessä olivat v. 1820 kanslerilta pyytäneet, että suomenkielen opettajanvirka yliopistoon asettaisiin, vaikka tämä pyyntö vasta 1828 tuli täytetyksi. Vaan kenpä kitkisi rikkaruohot, joita vuosisatojen ruokottomuus oli antanut kieleen juurtua jotta se tulisi mahdolliseksi sivistyksen välikappaleeksi, kenpä oli kohottava tämän kirjallisuuden ennen aavistamattomaan arvoon tieteelle ja maailmalle? Hän on sen tekevä, tuo köyhä räätälin poika Paikkarin torpasta!

Karjalan sydänmailla säilyi vielä puhtaana aarre, jonka Suomen kansa vuosituhannen oli uskollisessa povessaan säilyttänyt, uhkuva kansanrunouden lähde. Vanhemman Topeliuksen ja v. Beckerin runokeräykset olivat Lönnrotissa herättäneet toivon vielä suuremmista, rikkaammista tuloksista. Tultuansa 1827 filosofian kandidaatiksi Lönnrot päätti siis lähteä matkoille keräämään noita

„virsiä virittämiä
vyöltä vanhan Väinämöisen,
päästä kalvan Kaukomielen,
Joukahaisen jousen tiestä,
Pohjan peltojen periltä".

Hän samosi Karjalan synkkiä saloja, Aunuksen aukeita rämeitä, hän kulki erämaita ja korpia, matkasauva kädessä, matkalaukku seljässä; hän palasi niinkuin oli lähtenytkin, sauva kädessä, laukku seljässä, mutta laukussa oli nyt muutamia kirjoitettuja paperiarkkia, — ja ne sisälsivät uuden suomalaisen kirjallisuuden horjumattoman perustuksen, ikinuoret Kalevala-runot.

Julkaistuansa ensin v. 1829—31 neljässä vihkossa, joille oli nimen *Kantele* pannut, useat runot (esim. Väinämöisestä ja Lemminkäisestä) ja loitsut, toimitti Lönnrot vuoden alussa 1835 *Kalevalan* nimellä painosta kokoamansa vanhat runot yhtenäiseksi kansan-epokseksi järjestettyinä. Kirjan painattamisen kustansi tuo pari vuotta ennen perustettu Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, jonka tehokkain perustaja ja jäsen Lönnrot oli.

Lönnrot oli tällä välin v. 1832 saanut viran, joka teki hänelle mahdolliseksi joka vuosi käydä runonkeruu-matkoilla Suomen ja Venäjän Karjalan runorikkaimmissa seuduissa, hänet oli näet määrätty piirilääkäriksi syrjäiseen Kajaniin. Ahkerasti hän jatkoi keräyksiänsä myöskin sen jälkeen kuin Kalevala oli ilmestynyt, ja sillä seurauksella että hän v. 1848 voi sitä toimittaa toisen laitoksen omilla ja toistenkin miesten keräelmillä kaksinkertaiseksi kasvaneena. Mutta paljon oli Lönnrotille kerääntynyt semmoisiakin runoja, jotka eivät kuuluneet Kalevala-runojen yhteyteen, niitä hän painatti lyyrilliset kokoelmaan *Kanteletar* 1846 (kuollessaan Lönnrot valmisti uutta lisättyä laitosta) ja vanhat loitsut ja synnyt *Suomen Kansan Loitsurunoihin*, jotka ilmestyivät vasta 1880. Sitä paitse hän teki työtä muilla kansanrunouden aloilla, järjestäen 1842 ja 1843 painoon Suomen kansan *Sananlaskut* ja *Arvoitukset*.

Suomalaisen kansanrunouden kokoaminen ja järjestäminen olisi ijäksi päiväksi Lönnrotille vakuuttanut Suomen kirjallisuuden historiassa nimen, jota ei yksikään toinen olisi voittanut. Mutta ei hänen työnsä tähän loppunut. V. 1836 oli Lönnrot ruvennut toimittamaan *Mehiläistä*, ensimmäistä suomenkielistä aikakauskirjaa, jota ilmestyi neljä vuosikertaa. Kirjoituksilla tässä ynnä Kirjallisuuden Seuran toimittamassa Suomi-kirjassa hän suoranaisesti otti osaa siihen suomenkielen puhdistustyöhön vieraista aineksista jota tähän aikaan tapahtui, jonka kautta kiista Länsi- tai Itä-Suomen murteen käyttämisestä sovitettiin ja nykyinen kirjakieli vakaantui. Jo tähän aikaan hän myöskin valmisteli suomalais-ruotsalaista sanakirjaa, joka yhäti lisättynä ja rikastutettuna vasta myöhemmin valmistui.

Kun siis 1852 Castrénin varhaisen kuoleman kautta professorinvirka Suomen kielessä ja kirjallisuudessa oli avoimeksi tullut, pidettiin yleisesti Lönnrotia määrättynä tähän virkaan. Ainoa, joka epäili, oli hän itse: hän arveli itseltään puuttuvan tarpeelliset tieteelliset perusteet ja monen muun, esim. Kellgrenin, Akianderin, ennen ansaitsevan paikan. Melkein pakoittamalla saatiin hänet kuitenkin hakemaan virkaa, minkä saikin. Yhdeksän vuotta oli hän suomenkielen edustajana yliopistossa; v. 1862 hän täysinpalvelleena erosi professorinvirasta, kokonansa jälleen antautuakseen kirjallisiin töihinsä.

Pääpiirteitä Lönnrotin luonteessa oli hänen täydellinen vaatimattomuutensa. Vaikka hänen elämäntyönsä oli ollut niin tavattoman rikas, hän ei voinut ajatella, että hän erittäin jollain laillа olisi ansainnut isänmaansa ja kansalaistensa kiitosta. Elämäntapansa oli perin yksinkertainen; maalla ollessansa, Lammilla, jonka tilan hän kotiseudullansa oli ostanut vanhain päiväinsä lepopaikaksi, hän kävi puettuna talonpojan tapaan ja nähtiin osaa ottavan talon askareihin. Valtiollisiin riitoihin Lönnrot ei paljon ottanut osaa, hiljainen, vaatimaton työnteko oli hänen alansa. Mutta ei hän kuitenkaan peljännyt, jos joskus katsoi asian niin vaativan, lausumasta ajatustansa suoraan ja peitelemättä.

Sen jälkeen kuin Lönnrot professorinvirasta oli luopunut, jatkoi hän ahkerasti entisiä töitänsä, niinkuin jo on mainittu. Nyt iso *Suomalais-Ruotsalainen Sanakirja* ilmestyi neljässätoista vikkossa vuosina 1866—80. Mutta onpa yksi ala, jolle hän oikeastaan vasta sen jälkeen antausi. Hän oli v. 1863 kutsuttu uuden suomalaisen virsikirjan tekemistä varten asetetun komitean jäseneksi ja ryhtyi tavattomalla uutteruudella tähänkin työhön käsiksi. Parantamiansa ja sepittämiänsä virsiä hän julkaisi monta eri vihkoa, ja lopuksi v. 1872 erityisen *virsikirjaehdotuksen*. Hänen virtensä ovat yksikertaiset ja koruttomat, kuin hän itse, mutta vaikuttavat juuri sen kautta sydämmestä sydämmeen; se on se runouden ala, jolla Lönnrot parhaimmin onnistui.

Yhdeksäs päivä Huhtikuuta 1882, jolloin Lönnrot täytti 80 vuotta, oli juhlapäivä koko Suomen maassa. Pääkaupungissa sitä vietettiin suurilla juhlallisuuksilla, joihin ei vanhuskaan, jos kohta enemmän pakosta, voinut olla

saapumatta, mutta kaukaisimmillakin sydänmaan kappeleilla oli silloin „Lönnrotin-juhlansa“. Kaksi vuotta sen jälkeen Lönnrot kodissansa Sammatissa päätti kunniarikkaan uransa 19 p. Maaliskuuta 1884. Hänen hautajaisiinsa 3 p. Huhtikuuta otti edustajia kaikilta maamme ääriltä osaa laskien seppeleitä suuren vainajan ruumisarkulle. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura on pystyttänyt patsaan haudalle.

Kaukana Suomenkin rajojen ulkopuolella oli Lönnrotin ansioita tunnustettu ja useita kunnian-osoituksia sieltäkin hänelle tullut.

G—t.

C. W. Gyldén.

KLAS WILHELM GYLDÉN

*** 1802. † 1872.**

Kuuluu niiden miesten joukkoon, joita isänmaa muistelee uskollisella kiitollisuudella. Se työ, jonka tekemiseen hän käytti henkensä ja elämänsä parhaat ja jaloimmat voimat, oli sangen tärkeä maamme parhaaksi ja sen tulevaisuudelle, ja kuta enemmän sen työn hedelmät kypsyvät, sitä paremmin ymmärretään kunnioittaa Gyldénin elämäntyötä. Se lujuus ja järkähtämätön uutteruus, jolla hän lepäämättä pyrki maalinsa päähän, se tyyni ja hiljainen lujuus, jolla hän ymmärsi voittaa ja poistaa kaikki esteet, oli lopuksi saava voittonsa. Kuten maanmies, joka peittää toukonsa mustaan multaan, uskoi hänkin päiväpaisteen ja kevään tulevan, eikä tämä usko pettänyt häntä.

Tieteelliselle ja oikeuden pohjalle järjestetty metsänhoito, tämä rahavarojen rikas lähde oli se suuri työ jonka toimeenpanemista Gyldén auttoi sangen suuressa määrin tietojensa ja isänmaanrakkauden elähyttämän taipumuksensa kautta. Ne esteet ja vaikeudet, mitä semmoisella työllä olisi, olivat tietysti sangen lukuisat ja ynseät. Ikivanhoista ajoista asti inttyneitä tapoja ja periaatteita vastaan täytyi taistella, jotta olisi mahdollista lakkauttaa sen hävityksen, minkä kirves ja tuli estämättä pitkittivät maamme metsissä ja pelastaa tuhosta sen tulevan varallisuuden ja itsenäisyyden aarteen, joka niissä oli. Mutta siihen tarvittiin paitsi tavallisia tietoja ennen kaikkia tarkka ja laaja maamme olojen ja tarpeiden tunteminen, sekä voima ja taito semmoinen, mikä tiesi murtaa tiensä. Nämät voimat ja tämän taidon oli Gyldén hankkinut jo aikaisin vaivaloisessa maanmittarin-virassaan sekä samalla ollut tilaisuudessa

tutustumaan maamme eri osiin ja niiden luontoon. Tietohalunsa vertaisella ahkeruudella ja hyödyttämisen halullaan, kartutti hän alinomaa lukemalla tietojaan. Näin valmistettuaan itseään ryhtyi hän suureen tehtäväänsä: metsänhoito-kysymykseen. Vuonna 1841 asetti hallitus, joka tahtoi rajoittaa enenemistään enenevää maamme metsäin hävitystä, komitean laatimaan uutta metsälakia maallemme. Tämän komitean jäseniksi kutsuttiin Gyldén, joka silloin oli insinööri maanmittauksen ylihallituksen konttoorissa. Tämän komitean toimeliaimmat jäsenet näkyvät olleen silloinen kansan- ja valtiotieteen provessori, Johan Jakob Nordström, sekä Gyldén. Komitean työstä tuli päätökseksi mietintö ja ehdoitus, joka tarkoitti metsien oikeutettua hoitoa ja säilyttämistä, mutta järjestettyä metsänhoitoa ei pidetty sopivana maamme oloille. Komiteasta oli liian aikaista ja uhkarohkeata rikkoa tapaa ja periaatetta vastaan. Hallitus ei hyväksynyt ehdotusta.

Komitean erottua muuttuivat olot. Metsien hoidosta ja valtiomaiden käyttämisestä alkoi esiintyä uusia aatteita, joita Gyldén edusti miehuullisesti. Hänpä nyt pääasiassa ottikin tuon tärkeän asian toimitettavakseen, ja valmisti uuden metsänhoito-asetuksen ehdotuksen. Hän vaipui metsänhoitotieteen tutkimukseen ja käytti suuren tehtävänsä ratkaisemiseen kaiken sen loma-ajan, mikä hänellä oli muista töistä. Kuta selvemmäksi ja vakavammaksi Gyldénin mielipide järjestetyn maamme metsänhoidon hyödystä ja mahdollisuudesta kävi, sitä suuremmaksi ja vastustamattomammaksi tuli tämän vaikutus hallituksen mielipiteihin, ja Gyldén sai lopuksi nähdä ensimmäisen pyrintöjensä hedelmän, kun hallitus asetti v. 1851 väliaikaisen metsänhoito-viraston, kuuluva maanmittauksen ylihallituksen alle, mitä nyt ruvettiin kutsumaan maanmittauksen ja metsänhoidon ylihallitukseksi. Uusi, Gyldénin ja muiden komitean jäsenten tekemä metsänhoito-asetus hyväksyttiin ja julaistiin asetuksena 9 p. Syyskuuta 1851. Sen lain säätämisellä otettiin ensi askel Gyldénin määräämään suuntaan.

Mutta Gyldén ei pysähtynyt siihen. Väsymättömänä ahkeroi hän työnsä päättämiseksi niin järjestäjänä kuin opettajana ja tiedemiehenä. Vuonna 1853 julkaisi hän kirjan nimeltä „Handbok för skogshushållare i Finland“ (Käsikirja Suomen metsänhoitajille), jonka kautta maan nuoret miehet voivat valmistauda virkamiehiksi uudessa metsänhoito-hallituksessa. Paitsi sitä teki Gyldén täydellisen maamme kartan, osoittava metsien alaa ja laatua.

Vuonna 1854 nimitettiin Gyldén yhdistetyn maanmittauksen ja metsänhoidon ensimmäiseksi vakinaiseksi päälliköksi. Ruunun metsät tulivat

toimeen maamme isojakojen nopean lopettamisen, liikamaiden eroittamisen ja ruunun yhteismetsäin rajoittamisen kautta.

Työtään kaunisti Gyldén silloin kuin hän ylä-ilmoissa ehdoitti niin vakinaisen metsän hoitoviraston perustamista kuin sen järjestämistä, mitkä ehdoitukset hallitus vahvisti 7:tenä ja 13:ta päivänä Toukokuuta 1859 nykyisen metsänhoito-viraston perusteena. Näin järjestettyään ja päätettyään tämän maallemme ja sen tulevaisuudelle arvaamattoman tärkeän, asian, voi Gyldén lujalla luottamuksella silmäillä tulevaisuutta kohti, kun metsänhoito vuonna 1863 eroitettiin maanmittausvirastosta ja asetettiin oman hallintonsa alaiseksi.

Klas Wilhelm Gyldén, sotakamreeri Gabriel Gyldénin ja hänen vaimonsa Elisabet Ugglan poika, syntyi Euran pitäjässä Satakunnassa 12 p. Toukokuuta 1802, tuli ala-upseeriksi ensimmäiseen Suomen jääkärirykmenttiin 1812. Kun sotilaan tola ei näyttänyt tyydyttävän häntä, jätti hän sen ja tuli ylioppilaaksi Turussa 1821, maanmittauksen auskultantiksi 1823, varamaamittariksi samana vuonna, kommissionimaamittariksi Waasan läänissä 1824, insinööriksi maanmittauksen ylikonttoorissa 1831 ja saman viraston ylitarkastajaksi 1843 sekä maanmittauksen- ja metsänhoito-viraston ylitirehtööriksi Suomessa 1854. Toimistaan sai hän monta kiitoksen osoitusta hallitukselta. Hänen toimelias ja kunniarikas elämänsä päättyi 16 p. Maaliskuuta 1872. Ne Suomen pojat, jotka hän oli kasvattanut hoitamaan ja lopettamaan työtänsä, kiiruhtivat pystyttämään Helsingin hautausmaalle yksinkertaisen muistokiven, harmaasta kivestä hakatun harkon, jossa on seuraava päällekirjoitus: „Suomen metsänhoidon perustajalle Suomen metsänhoitajilta“.

F. B.

M. Akiander.

MATHIAS AKIANDER.

* 1802. † 1871.

Jalo ja kadehdittava on se muisto, minkä isänmaa suo Mathias Akianderille, ja ani harva sen pojista lienee totisen ja lujan luonteensa, ahkeruutensa ja työ-intonsa, uskollisuutensa ja hiljaisen luottamuksensa kautta suuremmassa määrin ansainnut kansalaisten kaipausta.

Paljon on Akiander vaikuttanut isänmaallisen tutkimuksen alalla. Perusteellisen, tieteen ja käytännön alalla hankkimansa Suomen kielen taidon käytti Akiander hedelmiä kantavalla tavalla niin tieteellisten kirjoitusten julkaisemiseen kuin siten, että hän oppineena auttoi suomalaisen raamatun käännöksen, virsikirjan käännöksen, kirkkokäsikirjan, katkismuksen, y. m. tarkastamista ja korjaamista. Paitse sitä rikastutti hän suomalaista kirjallisuutta julkaisemalla monta pienempää alkuperäistä teosta sekä muutamilla käännöksillä. Tieteelliseltä kannalta on Akiander mainittava historian tutkijana ja kokoilijana, etenkin kirkkohistorian alalla. Ollen perinpohjainen Venäjän kielen tuntija etsi hän hellittämättömän ahkerana venäläisten luostarin-aikakirjojen ja historiallisten asiakirjojen läpi, semmoisten joita sitä ennen tuskin oli tunnettu nimeksikään, ja kokosi niistä kaikki ne tiedot ja tapaukset, jotka koskivat maamme historiaa. Näiden tutkimusten tulokset julkaisi A. Suomi-nimisessä aikakauskirjassa; nyt ne ovat tärkeitä lähteitä jokaiselle Suomen historian tutkijalle. Todistuksena hänen kirjailija-toimestaan tähän suuntaan on sen lisäksi joukko erillisiä historian tarkastuksia ja elämäkertoja.

Tärkeimmät hänen teoksistaan ovat maamme kirkkohistoriaa koskevat. Hänen paksu teoksensa „*Historiska undersökningar om de religiösa rörelserna i Finland*“ (Historiallisia tutkimuksia uskonnollista liikkeistä Suomessa), 7 osaa (1857—1863) sisältää järkähtämättömällä ahkeruudella ja ankaralla tarkastuksella kootun aineen, jonka vertaista harva maa voinee tuoda esiin, ja joka antoi eräälle ruotsalaiselle aikakaus-

kirjalle syytä sanoa, että Ruotsilta vielä puuttuu tällä alalla Akianderinsa.

Tärkeät ovat historian- ja suvun-tutkijalle seuraavat teokset: Herdaminne för fordna Wiborgs och nuvarande Borgå stift (Muinoisen Wiipurin ja nykyisen Porvoon hippakunnan pappien muisto), 2 osaa, Bidrag till kännedom om Evangelisk-lutherska församlingarne i Ingermanlands stift *) sekä Skolverket inom fordna Wiborgs och nuvarande Borgå stift. **).

1863 vuoden valtiopäivillä keskusteltuun kysymykseen Wiipurin läänin lahjoitusmaiden lunastamisesta Suomen valtion omaksi on Akiander myöskin antanut tärkeitä lähteitä julkaisemalla väitöksen, joka selvittää kysymyksen historiallisen puolen.

Vieläkin ansaitsee Akiander kansalaistensa kiitoksen Kirjallisuuden Seuran perustajina. Hän oli tämän seuran toimeliaimpia jäseniä, sen sihteeri jonkun aikaa ynnä puheenjohtaja vuosina 1868—1870. Harrastaen seuran pyrintöjä mitä innokkaimmin oli hän harvoin poissa sen kokouksista.

Ahkeran tutkijan ja hartaan isänmaan ystävän aika riitti kunnallisiinkin toimiin, Hän oli pääkaupungin koulujen tarkastaja. Erityistä huolta osoitti hän Helsingin tyttökoululle, jota hän muisti rahalahjalla ynnä apurahoilla sen oppilaille. Mathias Akiander oli syntynyt kesäk. 17 p. v. 1802 Jääsken pitäjäässä talonpoikais-vanhemmista *). Hän tuli ylioppilaaksi Turussa 1822. Yliopiston muuton jälkeen Helsinkiin tuli A. ensin opettajaksi ja sitten yliopiston lehtoriksi Venäjän kielessä.

Hän pääsi samassa kielessä 1853 ylim. ja 1862 vakinaiseksi provessoriksi sekä täysinpalvelleeksi (emeritus) vuonna 1867. Hän kuoli äkkiä koleraan 2 p. Elokuuta 1871.

*) (Lisäyksiä Inkerin hippakunnan evankelisluterilaisten seurakuntain tuntemiseen).

**) (Koululaitos muinoisessa Wiipurin ja nykyisessä Porvoon hippakunnassa).

*) Pelätessään kolmen pojan isänä yhden lapsistaan joutuvan sotilaaksi, jos kaikki olisivat kotona, lähetti Mathias Akianderin isä, talonpoika Matti Akkanen, yhdeksänvuotisen Matin Wiipurin kouluun. Kuultuansa poikasen nimen sanoi rehtori sen olevan sopimattoman miehelle, ja niin sai Matti oppineemmalta kuuluvan nimen *Akiander.*

F. B.

J. L. Runeberg.

JOHAN LUDVIG RUNEBERG.

* 1804. † 1877.

Suurin ja mainerikkain nimi, jonka Suomen nykyaika voi tuoda esiin, on Johan Ludvig Runebergin nimi. Hänen neronsa on Pohjolan, vieläpä nykyajankin tuottamain joukossa jaloimpia, mahtavimpia ja syvimpiä, ja hänen jumalainen runolahjansa, runonsa, on kaikuva vuosisatoja, ylentäen, sovittaen ja vapauttaen. Tärkein on hän isänmaalle, jonka hän laulullaan ja niiden kuolemattomain, maan kansaa ja luontoa kuvaavain taulujen esiin tuojana, jotka hänen taiteensa lumoovalla tavalla laati, herätti ylevämpään eloon ja saattoi tunteemaan oman sielunsa voiman. Senpätähden ei olekkaan mitään Suomen runoniekkaa niin rakastettu ja kunnioitettu kuin Runebergia.

Jo runoilijan ensi säveleitä, jotka kainosti kaikuivat syrjäisen järven rannalla, kuunteli isänmaa tavattomalla ihastuksella ja sykkivin sydämin ja kuta korkeammalle laulu kohosi, kuta mahtavammin sen säveleet kiersivät laaksosta laaksoon, sitä suuremmaksi tuli ihastus, sitä hellemmin ja syvemmin tunsi uuden ja mahtavan hengen asuvan näissä säveleissä.

Hänen runonsa oli alusta alkain muodon puolesta täytenäinen ja sisällöltään jalo kuin timantti. Se ihana, sovinnollinen katsantotapa, mikä käsittää elämän sen kaikkine eri muotoineen, mikä nuoruuden rehevyydellä ja voimalla tunkee sen kaikkiin sopukkoihin, mikä hehkuu lämpimänä sen kaikissa eri kohdissa, se kyky luoda

elämää ja totuutta ideaaliin yksinkertaisimmilla ja ihanimmilla, luonnon itsensä antamilla piirteillä; se puhtaus ja rakkaus, mikä hänen tuotteissaan seuraa runolahjaa, ei ollut vielä esiintynyt Pohjolassa minkään runoilijan kautta, paitsi Franzénin.

Kansan runoilijaksi sanan oikeassa merkityksessä tuli Runeberg vasta silloin, kuin „Wänrikki Stoolin Tarinat“ ilmestyivät v. 1848 Ja herättivät keväisenä aamuruskona Suomen kansan eloon. Vielä on tuoreessa muistossa se ihastus, joka silloin raivasi tiensä alhaisimmankin hökkeliin, ja herätti kaikua sekä Pohjolassa kaikkialla missä Ruotsin kieltä puhutaan ja pidetään kunniassa, että joka paikassa, missä löytyy isänmaa, jota voi rakastaa ja kunnioittaa. Ihastumisen hämmästyksellä katselivat ihmiset näitä kuvia, joissa Suomen kansan urhoollisuus, avut ja vaivat taistelussa isänmaan edestä esiintyvät niin rohkeissa ja suuremmoisissa piirteissä, joissa runoilija yhdellä kertaa on tuonut esiin kaiken sen ylevyyden, kauneuden, ja alttiuden, mikä on Suomen kansan tuntomerkki. Ne paisuvat tunteet, jotka nyt liikkuivat jokaisen suomalaisen rinnassa, puki runoilija itse sanoihin:

Täss' olla meidän mieluist' on
Ja kaikki suotuisaa;
Vaikk' onni mikä tulkohon,
Meill' isänmaa on verraton.
Mit' oisi maassa armaampaa,
Mit' oisi kalliimpaa?

Oli kuin jokaisesta suuomalaisen sydämestä olisi revitty palanen, kun surusanoma Runebergin kuolemasta 6 p. Toukokuuta 1877 Porvoosta levisi ympäri maata, sillä niin syvälle oli tuo runoilija juurtunut kansallistunteesen. Kuitenkin elää hänen henkensä! Sitä Runebergia, joka soi meille „Vänrikki Stoolin tarinat“, kaiken sen sulon ja ihanuuden, jonka hän on laulanut esiin Suomenmaan ja Suomen kansan syvimmästä sydämen pohjasta, sitä Runebergia emme voi menettää. Häntä vastaan hivoi tuoni turhaan viikatettaan, häntä varten avaa hauta turhaan synkän povensa. Hän seuraa meitä kuolemattomana, kuten taivaan ihanin tähti, aikojen kuluessa sukupolvesta sukupolveen. Hänen laulunsa kultainen touko kukoistaa yhäti ja suo uusine hedelmineen uutta iloa, uutta voimaa ja suuruutta isänmaalle, jota runoilija on opettanut rakastamaan hellästi ja kaikesta sydämestä. Sen tähden:

„Murheell' ei saa viettää muistoasi,
Ei kuin sen, mi unhottuupi kohta;

Sua itkevä on isänmaasi,
Niinkuin kastett' itkee suvi-ilta,
Tyynnä, loistossansa, laulullisna,
Toivoin aamun uuden syleilystä."

Runoilija, joka syntyi Pietarsaaressa 5 p. Helmikuuta 1804, oli merikatteini Lorents Ulrik Runebergin ja Anna Maria Malmin poika ja sai ensi kasvatuksensa osaksi kotonaan, missä oli enemmän lapsia kuin omaisuutta, osaksi Oulun ja Vaasan kouluissa, jonka jälkeen hän v. 1822 tuli ylioppilaaksi Turussa. Täällä sai hän monen kovan taistelun ja puutteen jälkeen laakeriseppeleen v. 1827. Se aika, joka sitten seurasi ja jonka hän kulutti Suomen sydänmaassa Saarijärven ja Näsijärven rannoilla, oli hänelle sangen tärkeä runoilijana. Täällä hän oppi tuntemaan ja rakastamaan isänmaansa luontoa ja täällä soi hän maailmalle tarkan kuvauksen siitä. Alkuvuodesta 1830 tuli R. konsistorion-amanuensiksi yliopistoon, joka silloin muutettiin Helsinkiin ja samana vuonna dosentiksi roomalaisessa kirjallisuudessa. Nyt julkaisi runoilija ensimmäiset „Runoelmansa" ja nai v. 1831 Fredrika Charlotta Tengströmin, jonka hellä sydän ja rikaslahjainen henki teki hänen elämänsä sangen onnelliseksi. „Hauta Perhossa", josta Ruotsin akademia antoi palkinnon, ilmestyi samana vuonna. Vuosina 1832—1837 toimitti R. „Helsingfors Morgonblad" (H:n Aamulehti) nimistä sanomalehteä, joka maamme kirjallisuudessa ja aikakauskirjallisuudessa hänen johdollaan edustaa uutta ja tärkeätä aikakautta. Toinen vihko „Runoelmia" ja idylli „Hanna" kuuluvat tähän aikakauteen. — Uusi pääkohta Runebergin elämässä oli hänen muuttonsa Porvoosen, jonka lukioon hän v. 1837 tuli lehtoriksi. Siinä rauhallisessa ja hellässä kodissa, jonka runoilija valmisti itselleen täällä, rauhallisilla lupa-ajoilla Kroknäsin maatilalla, kehittyi Runebergin luovan neron voima ja suuruus. Neljännellä kymmenellä tätä vuosisataa ilmestyi toistensa jälkeen „Nadeschda" ja „Joulunaatto" (1841), kolmas osa „Runoelmia" (1843), „Fjalar kuningas" (1844) sekä vihdoinkin „Vänrikki Stoolin tarinat" (1848). Jo vuonna 1839 oli Ruotsin akademia tehnyt hänelle sen kunnian, että se ilman kilpailua lähetti hänelle suuren palkintonsa.

„Tarinoiden" ilmestyttyä tuli Runebergin nimi yhä mainiommaksi ja häntä katsottiin nyt todella kansan runoilijaksi. Isänmaalta sai hän useita kiitollisuuden osotteita, ja kun hän v. 1851 kävi ensi kerran Ruotsissa, enti-

sessä veljesmaassa, tervehdittiin häntä sielläkin mitä vilkkaimmilla suosion osoituksilla. V. 1857 sai R. pyynnöstä eron lehtorin virasta koko vuosipalkka eläkkeenä ja hänen elämänsä onnellisten iltahetkien tuotteena oli toinen jakso „Vänrikki Stoolin Tarinoita" (1860) sekä „Salaminin kuninkaat" (1863). Virsienkin sepittäjänä on R. tullut kuuluisaksi, v. 1857 julkaisemansa virsikirjan ehdoituksen kautta.

Sitä ruumiillista kipua, joka synkensi runoilijan viimeiset ikävuodet, lievensi kuitenkin hellyydellään uskollinen puoliso, kuusi poikaa ja koko kansan suosio ja ihastus.

Se muistopatsas, jonka hankkimiseksi varoja on saatu yleisen kansalliskeräyksen kautta, on pystytetty Suomen pääkaupunkiin, ja pohjolan laulukuninkaan muodon ja kasvonpiirteet säilyttää pronssi iki-aikoihin saakka.

F. B.

J. J. Nervander.

JOHAN JAKOB NERVANDER.

* 1805. † 1848.

Suomen yliopisto on aina ollut se keskipiste, josta vilkkaimmat ja voimakkaimmat herätykset uuteen edistymiseen sivistyksessä ja valistuksessa ovat saaneet alkunsa. Se on sentähden ollut sangen tärkeä maallemme niinä aikoina kuin yhteiskunnallinen elämämme vielä oli niiden korkeampain herätysten puutteessa, jotka syntyvät heränneestä kansallistunteesta ja todella perustuslaillisesta hallitusmuodosta. Vielä silloin, kuin Suomi vuonna 1840 vietti yliopistonsa perustamisen 200-vuotista muistojuhlaa, oli „kukoistuksemme vielä kuoressaan", eikä vielä puhjennut rehoittamaan. Juuri tässä yliopistossa valmistuivatkin nämät herätykset. Useimmat niistä miehistä, joiden sanat ja aatteet ovat aikojen kuluessa levinneet ympäri maatamme, ovat useimmat kuuluneet maamme korkeaan oppilaitokseen ja siinä vaikuttaneet.

Yksi näitä miehiä on Johan Jakob Nervander. Jo 24 vuoden vanhana tuli N. yliopistoon dosentiksi fysiikassa ja veti pian huomiota puoleensa luonnonlahjojensa tähden, jotka tulivat esiin niin hänen pää-tieteessään kuin melkein kaikilla tieteitten haaroilla. Tultuaan v. 1832 apulaiseksi matematikassa ja fysikassa läksi hän syksyllä samana vuonna laajalle matkalle Ruotsiin, Tanskaan, Saksaan, Ranskaan ja Italiaan, jolla hän viipyi kevääsen 1834 ollen samalla tilaisuudessa tekemään tuttavuutta oman tieteensä mainioimpain miesten kanssa. Ne runsaat aarteet, mitkä hänen sielunsa sai näiltä matkoilta, oli hän nyt valmis käyttämään tieteen ja isänmaan palveluksessa. Ylim. fysiikan provessorina ja magnetillisen observatoriumin (1838) johtajana toimi hän niin tieteen alalla, että kaikki oppineet sitä suuresti kiittivät. Hän oli myöskin Suomen tiedeseuran perustajia (1838), ja sen toimelias jäsen. V. 1845 tuli hän kuuluisan Hällströmin seuraajaksi fysiikan provessorin virassa. Nervanderin loistavista tutkija-ky'yn ja tieteellisen neron näytteistä saattoi isänmaa toivoa hänen toiminnastaan tulevaisuudessa vielä parempia tuloksia. Mutta silloin keskeytti kuolo äkkiä hänen tiensä.

Yliopistossa oli Nervander saanut maineen etevän luonteensa ja yksityisen vaikutuksensa kautta. Yliopis-

ton hallituksen jäsenenä oli hän aina innokas ja voitollinen totuuden ja oikeuden asianajaja ja koetti aina edistää todellista ansiota. Sitä vaikutusta yliopiston asioissa, joka N:llä oli etevän kykynsä ja nerokkaan kekseliäisyytensä tähden, käytti hän kuitenkin aina tavalla semmoisella, joka tuotti yhtä paljon kunniaa hänen älylleen kuin hänen hellyydelleen ja paitsi sitä sekä ystäväin että vastustajain kunnioituksen.

Niin tieteeltä kuin isänmaalliselta sivistykseltä meni N. pois liian aikaisin. Mutta neron suuri silmä tieteitten alalla, syvä tajuvoima, vilkas ja tarka sommittelukyky, sujuva ja taitava esitys tekivät Nervanderin mainioksi henkilöksi tutkimuksen alalla. Siitä hartaudesta, siitä tarkasta ja vilkkaasta innosta, jolla N. otti osaa kaikkiin kysymyksiin ja asioihin, mitkä tarkoittivat isänmaan parasta (N. oli suomalaisen kirjallisuuden seuran perustajiakin), voi päättää, että ne pyrinnöt kansallistunteen kohottamiseksi, jotka tulivat esiin vähää ennen hänen kuolemaansa, olisivat hänestä saaneet mahtavan ja voitollisen edustajan.

Mainio oli hän sekä uutteruudestaan ja perusteellisuudestaan sekä tiedemiehenä, että yliopiston opettajana. Nervanderin esitys oli yksinkertainen, selvä ja mutkaton; neron säteet sitä elähyttivät. Nervander rakasti nuorisoa, pysyi mielellään sen iloisissa seuroissa, keskusteli heidän kanssaan ajatuksista ja tunteista, ja kuta rehevämpinä ne tulivat esiin, kuta vähemmän niillä oli jotain tarkoitusta, sitä enemmän ne kaikuivat Nervanderin rinnassa. Kuten hänen sydämensä oli hänen kätensäkin altis, kun tuli kehoittaa ja auttaa nousevaa kykyä.

Nervanderin neron jaloihin tuotteiteihin kuului myöskin runo, joka vieläkin olkoon todistukseksi hänen monipuolisesta sivistyksestään. Hänen runottaren palveluksensa täytyi, vaikkapa hellä ja jalo se olikin, vähitellen väistyä syrjään tieteen ja opettajanviran suurien vaatimuksien edestä. Hänen etevin runollinen teoksensa oli Jephtas bok, en minnessång i Israel (Jephtan kirja, muistolaulu Israelissa), josta Ruotsin akatemia v. 1832 antoi toisen palkintonsa. Nervanderin pelkästi tieteelliset teokset ilmestyivät ulkomaan tieteellisissä aikakauskirjoissa ja aikakirjoissa sekä Suomen tiedeseuran kirjoituksissa. Hänen kirjailijatoimensa etevimmät tuotteet ilmestyivät yhteen koottuina kahdessa nidoksessa v. 1850.

N. syntyi 23 p. Helmikuuta 1805 Uudessakaupungissa, jossa hänen isänsä oli apteekkari, tuli ylioppilaaksi 1820, filos. kandidatiksi ja tohtoriksi 1827 ensimmäisenä. Kuoli Helsingissä 15 p. Maakuuta 1848.

J. W. Snellman.

JOHAN WILHELM SNELLMAN.

* 1806. † 1881.

Hän oli niitä voimakkaita henkiä, joita Luoja ainoastaan harvoin lähettää kansoja herättämään, valaisemaan ja johtamaan. Meidän syrjäinen ja köyhä maamme ei kuitenkaan tähän saakka ole ollut nerokkaiden poikain puutteessa, jotka tarkoin huomaten sen tarpeet ja sydämen palavalla innolla ja sen vaikutuksesta ovat uhranneet elämänsä isänmaamme vapaalle kehitykselle ja kunnialle. Viime vuosisadan loppupuoli on etenkin ollut rikas etevistä kykyniekoista ja voimista, joiden kylvöstä jo monta runsasta satoa on kypsynyt. Henkisen viljelyksemme kasvitarhassa, yliopistossa, kasvatettiin kolmannellakymmenellä vuosiluvulla monta nuorta miestä, joiden toimet ja nimi sittemmin ovat saaneet suuren ja pysyväisen merkityksen kansamme kohtaloissa, ja valmistaneet itselleen loistavan ja rakkaan muiston historiassamme. Näiden ensimäisessä rivissä seisoi Johan Wilhelm Snellman vahvana, järkähtämätönnä ja pelotonna kuin muinaisaikojen jaloimmat taistelijat, ja voitti terävällä miekallaan voittoja, joita tulevatkin sukupolvet tulevat ylistämään.

Voimakkaasti ja monipuolisesti vaikutti Snellman pitkän ja viimeiseen hetkeen saakka toimeliaan elämänsä aikana meidän valtiollisiin ja kirjallisiin oloihimme; tämäpä on tehnyt hänen nimensä miltei muistettavimmaksi ja kalliimmaksi niistä jotka Suomen hyväksi ovat viime vuosisadan jälkimäisellä puoliskolla työskennelleet, ja tuskinpa isänmaalla onkaan enemmän rakastettua ja kunnioitettua nimeä historiassaan. Snellmanin suurenmoinen luonne ja ponteva olento, hänen tutkimusten ja tieteiden kasvattama rakkautensa totuuteen ja vapauteen tekivät hänestä jo aikaisin taistelukelpoisen sankarin, joka monen uuden uran raivasi ja levitti ennen tuskin aavistettujakaan näköaloja. Jokaisella alalla, millä Snellman työskenteli ja vaikutti, kuului hän aina älykkyyden „taistelevaan seurakuntaan“; ei koskaan hän ruvennut pakkosopimuksiin ennakkoluulojen kanssa, vaan kantoi lippunsa korkealla ja jakeli voimakkaita ja hyvin tähdättyjä iskuja. Hän

voi suuttua, mutta hänen ihmis-ystävällisessä sydämessään ei vihalla ollut sijaa; ritarikivellensä oii hän piirtänyt: Isänmaan edestä! ja senpätähden ovat hänen voitetut vastustajansakin häntä kunnioittaneet, Luonnollista on että sellaisen puhdistustoimen alalla, jolla Snellman työskenteli, suuria erimielisyyksiä on koettanut päästä voitolle, — errare humanum est (ihminen on erehtyväinen) — vaan mikä niistä on oikea, sen voi ainoastaan tulevaisuus ratkaista, jolloin aikojemme taistelut ja yllytykset ovat lakanneet.

Yliopistossa luki Snellman etenkin filosofiaa (viisaustiedettä) ja sai sittemmin matkoilla, etenkin pitkän olonsa aikana Saksassa, missä Hegelin filosofia juuri teki ajankäänteen, tieteellisen ja humaanisen sivistyksen, joka sekä syvyytensä että laajuutensa kautta teki hänen vastustamattomasti vaikuttavaksi niihin joiden yhteyteen hän joutui. Aikansa tärkeimpiä kysymyksiä selitti hän neronsa syvällä käsityskyvyllä, ja loi itselleen maailmankäsityksen, jonka runsaasta lähteestä sitte paljo valoa ja selvyyttä levisi. Hänen tieteellisiä teoksiaan pidettiin Saksassa suuressa arvossa, ja jonkun aikaa Ruotsissa ollessaan saavutti Snellman suuren kirjallisen maineen, ei ainoastaan sanomakirjallisen toimensa ja kaunokirjallisten kyhäystensä ja piirrelmiensä kautta, vaan myöskin teoksillaan, jotka todistavat syvää tieteellistä tutkimusta ja monipuolista tietoa.

Snellmanin filosoofiset aatteet ja hänen kirjallisen toimensa suunta eivät kuitenkaan hänen isänmaassaan tuottaneet hänelle sellaista onnea. Päinvastoin pidettiin niitä silloisten hallitusaatteiden mukaan pikemmin vikoina kuin ansioina. Snellmanin täytyi sentähden ruveta koulunrehtoriksi etäisessä Kuopiossa. Vaan tälläkin verrattain alhaisella paikalla toimi S. yhtä väsymättömästi kuin laajasti. Kasvatusopillista tointansa hoiti hän rakkaudella ja huolella ymmärtäen opettaa ja voittaa luottamusta, josta hänen kiitolliset oppilaansa häntä vieläkin ylistävät. Sävyisellä vakavuudellaan poisti hän täältä tuon ennen muinoin niin tavallisen pampun.

Mutta hänen vastoinkäymisistä lannistumaton henkensä kaipasi laveampaa toiminto-alaa. „Saima"-lehden toimittajana ja ulos-antajana raivasi hän uuden uran vapaille aatteille, valtiollisille keskusteluille ja yhteiskunnan asioiden yleiselle arvostelemiselle, ja herätti siten kansallis-tunnon virkeämpään eloon. Ne aatteet ja totuudet, joita S. nyt yhtä nerokkaasti viehättävällä kuin yleistajuisella tavalla esitti, olivat todellisen valistuksen ja kansalais-sivistyksen siemeniä, ja näistä on moni taimi jo itänyt ja hedelmän kantanut. „Saiman" opit ja vapaa esiintyminen eivät kuitenkaan saavuttaneet suosiota korkean esivallan luona, ja lehti lakkautettiin. Lehdessä „Litteraturbladet för allmän medborgerlig bildning" (Kirjallisuuslehti yleistä kansalais-sivistystä varten) jatkoi S. kuitenkin vähentymällä voimalla ja entisellä pontevuudellaan aljettua sanomalehtimiestointaan.

Kun filosofian professorin virka yliopistossa tuli avonaiseksi, haki Snellman sitä, vaan nytkin, vaikka konsistorio antoi hänelle puoltolauseensa

sai eräs vanhempi hakija kuitenkin etusijan. Nämä esteet, jotka kohtasivat Snellmania hänen sanomalehti- ja opettajatoimissaan, eivät kuitenkaan voineet murtaa hänen raudanlujaa tahtonsa voimaa; ne miltei vaan enemmän kohottivat jalon isänmaan-ystävän ansiota yleisön mielipiteitten mukaan. Snellmanin nimi oli jo kaikkein huulilla ja häntä tervehdittiin kansan miehenä. Otettuaan eron rehtorin virastaan työskenteli S. eräässä pääkaupunkimme suurimmassa kauppakonttorissa.

Vuonna 1855 muuttuivat korkeimman vallan hallitusperiaatteet ja nyt vihdoin koitti Snellmanillekin valoisampi ja rauhaisampi tulevaisuus. Hän määrättiin hakematta 1856 filosoofisten tieteiden professoriksi yliopistossa, jossa hän toimi opettajana, ja pidettiin maassa suuressa arvossa. Hallituskin, joka tiesi pitää arvossa sen kokemuksen ja ne tiedot, mitkä Snellman sanomalehti-miehenä oli näyttänyt omaavansa, alkoi yleisissä asioissa kysyä neuvoa filosofilta ja valtiomieheltä, jonka Hänen Majesteettinsa vihdoin vuonna 1863 kutsui vastaanottamaan valtiovarain-päällikön viran keisarillisessa Suomen senaatissa.

Mitä hän tällä paikalla toimi tärkeää ja merkillistä maamme hyväksi, mitä hän valtiopäivillä ritariston ja aatelin jäsenenä neronsa ja vakuutuksensa arvolla aikaan sai, mitä hän kirjoissa ja puheissa on työskennellyt kansalaistensa hyödyksi ja valistukseksi, sen kaikki niin hyvin tietävät, sen on koko kansa niin suurella ja elävällä innolla omistanut, ettei sitä tässä pienessä elämäkerrassa erityisesti tarvitse mainitakaan.

J. W. Snellman, merikapteeni K. H. Snellmanin poika Kokkolasta, syntyi Toukokuun 12 p. 1806 Tukholmassa. Oulun triviaalikoulun läpikäytyään, tuli hän v. 1822 ylioppilaaksi Turussa. Vihittiin filosofian maisteriksi 1832 ja määrättiin filosofian dosentiksi v. 1835. Oli matkoilla Saksassa, Tanskassa ja Ruotsissa 1837—1842. Rehtorina Kuopion korkeammassa alkeiskoulussa 1843—1849; tuli yliopiston professoriksi 1856; senaatoriksi ja valtiovarain päällikõksi 1863; vapautettu tästä virasta 1868; Suomen hypoteekki-yhtiön johtokunnan puheenjohtajana 1868—1881. — Vuonna 1866 koroitettiin S. lapsineen ja perillisineen suomalaiseen aatelis-säätyyn. Avioliitossaan Johanna Lovisa Wennbergin kanssa jätti S. neljä poikaa ja yhden tyttären. Snellman kuoli Danskarby'ssä Kirkkonummen pitäjässä Heinäkuun 4 päivänä 1881.

Nuorukainen, sinä joka palat halusta hyödyttää isänmaatasi, seuraa tätä esimerkkiä! Harvoille tosin on hänen neronsa annettu, vaan hänen rohkeutensa ja rakkautensa voi meillä kaikilla olla ja niillä maallemme voittaa valoa ja vapautta, sillä

„Ei päällikkö vaan tappelussa voita
Vaan rivit sotilaiden siinä voittaa."

F. B.

F. Cygnæus.

FREDRIK CYGNAEUS.

* 1807. † 1881.

Niin opettajana, tiedemiehenä, runoilijana ja isänmaan ystävänä kuin yksityisenä henkilönä on Fredrik Cygnæus suuresti ja ihanasti kansalliseen sivistykseemme vaikuttanut ja sentähden muistelevat aina hänen maanmiehensä häntä vilpittömällä kunnioituksella ja rakkaudella.

Cygnæus halusi tutkia elämää ja sen tapauksia tunteella ja haaveellisin silmin ja vieläpä vanhuuden viime päivinäkin voi hänen sydämensä syttyä ihastukseen semmoiseen, millä oli rajaton toivo eikä mitään niin suurta vastusta, josta se olisi voinut masentua tahi lakata toivomasta lopullista voittoa. Voipa sanoa hänen voimansa ja heikkoutensa piilleen tässä hänen sielunsa ominaisuudessa ja luonteessa; hänen heikkoutensa, että hän joskus voi ihastuksissaan erehtyä, hänen voimansa siinä, että hän mahtavasti ja vilkkaalla tavalla vaikutti aikaansa ja niihin piireihin, joissa hän työskenteli. Ennen kaikkia elähytti Cygnæus näillä sielunsa ominaisuuksilla sitä nuorisoa, jota hän johdatti opettajana, esikuvana ja ystävänä ja jonka oma hän sydämestään oli. Suomen ylioppilaat, Suomen sotakoulun oppilaat niiltä ajoilta, jolloin Cygnæus tulkitsi vaihetten suurta näytelmää, kaikki ne nuoret voimat, jotka maassamme antausivat taiteiden alalle, todistavat yksimielisesti sen elähyttävän, suojaavan ja hellän vaikutuksen edesmenneen puolelta heidän seassaan.

Tämä vaikutus oli kenties juuri sentähden niin voimallinen, että se perustui isänmaan rakkauteen, mikä kuvautuu hänen ajatuksissaan, puheissaan ja teoksissaan. Cygnæus korotti äänensä kaikkein ylevään aatteiden esiintunkemisen pyrintöjen edestä. Hänen äänensä kuului, tunkeusi laajalta syvälle hänen maanmiestensä sydämiin ja sieluihin, sillä hän puhui hyvin, hänen sanansa osoittivat puhdasta vakuutusta ja ihastusta. Mutta Cygnæus ei ollut ainoastaan aatteiden, toteuttamista odottavan tulevaisuuden asianaja, päivän tärkeät asiat ja polttavat ky-

symykset saivat häneltäkin sanansa, joka useinkin painoi paljon.

Samat etevät lahjat ja ominaisuudet, jotka olivat edesmenneen tuntomerkkit opettajana ja isänmaanystävänä, tulevat myöskin esiin Cygnæuksessa runoilijana, historian kirjoittajana ja arvostelijana. Siinäpä onkin se viehättävä voima, jolla kirjailija vaikuttaa lukijoihinsa, vieläpä silloinkin kun hän ihastuksissaan ampuu harhaan tahi syleilee pilveä Junon asemesta. Suomen kirjallisuuden historiassa on Cygnæuksen kirjailijatoimi saava arvokkaan ja kunnioitetun sijan.

Ensimmäiset kokeensa kirjailijana teki Cygnæus 1837, jolloin hän julkaisi „Jääkynttilät" nimisen lentokirjeen. Senjälkeen rikastutti C. siihen aikaan jokseenkin niukkaa ruotsalaista kirjallisuutta monella kirjoituksella, niin suorasanaisilla kuin runopukuisilla. Niin ilmestyi 1839 „Afskedsord till eleverna vid Finska Kadetcorpsen" (Jäähyväisiä Suomen kadettikoulun oppilaille), 1840 „Helsning" (Tervehdys) silloin vihityille maisterille, 1841 „Tal vid Helsingfors bibelsällskapets allmänna sammankomst" (Puhe Helsingin pipliaseuran yleisessä kokouksessa), 1841 „Höstispiggarne" („Syksyjääkynttilät), Tukholmassa painettu lentokirja, sekä 1843 eräs koulupuhe. Pitkällä ulkomaan matkalla 1843—1847, kokosi C. monta ja kallista aarretta elämää ja tiedettänsä, historiaa, varten.

Ensimmäiset näkyisät hedelmät tästä matkasta ja sillä tehdyistä tutkimuksista olivat kaksi vihkoa runollisia kertomuksia, nimeltä „Ljus och skugga" (Valoa ja varjoa), jotka ilmestyivät 1845—46 sekä lähde-kokoelma nimeltä „Bidrag till de nordeuropeiska folkens historia, hemtade ur sydeuropeiska källor" (Lisäyksiä Pohjois-Europan kansojen historiaan, tuodut Etelä-Europan lähteistä) 1848. Vuonna 1849 sai hän toisen kerran yliopiston Aleksanterin-matkarahan, että hän olis tilaisuudessa lähteä seuraavana vuonna taaskin ulkomaan matkalle. C:n muista teoksista ja väitöskirjoista mainitsemme tässä: „Afhandlingar i populära ämnen" (Väitelmiä kansantajuisissa aineissa) 2 vihkoa, 1852—53, „Små häften rörande litteratur och konst" (Pieniä vihkoja kirjallisuuden ja taiteen alalta) 1867—68, „Drag ur våra kulturförhållanden och tänkesätt nu för tiden" (Piirteitä sivistysoloistamme ja mietteistämme nykyaikaan) 1874, „Bilder ur förgångna tiders lif" (Kuvia menneiden aikojen elämästä) 1 osa 1858, „Om Fänrik Ståls Sägner" (Vänrikki Stoolin tarinoista, mietteitä) 1861. Cygnæus'en kootut runolliset teokset ilmestyivät 1851—1870 kuudessa osassa. Tämän kokoelman toinen ja kolmas osa sisältää suuret draamat, nimeltä „Claes Flemings tider" (Klaus Flemingin ajat) 1851 ja „Hertig Johans ungdomsdrömmar" (Juhani herttuan nuoruuden unelmia) 1854.

F. Cygnæus oli kirkkoherran, sittemmin piispan Z. Cygnæus'en poika, syntynyt Hämeenlinnassa 1 p. Huhtikuuta 1807, tuli ylioppilaaksi 1823, fil. maisteriksi 1832. Seuraavana keväänä nimitettiin hän opettajaksi valtiollisissa tieteissä Suomen kadettikoulussa, mutta hän erosi siitä virasta 1838 ja tuli 1839 rehtoriksi Helsingin triviaalikouluun. Samana vuonna väitteli

hän historian dosentin virkaa varten yliopistossa. Vuonna 1851 nimitettiin hän Helsingin alkeiskoulun rehtoriksi. — Toimitettuaan historian provessorin virkaa syyslukukaudesta 1848 kevätlukukauteen vuonna 1853, nimitettiin hän 1854 provessoriksi ihanneopissa (estetikassa) ja nykyajan kirjallisuuden historiassa. Vuonna 1867 erosi C. täysinpalvelleena opettajanvirasta, mutta vaikutti vielä innolla ja hartaudella maamme taiteen eteen Suomen taideyhdistyksen puheenjohtajana, joks hänet valittiin jo 1863 ja jona hän pysyi melkein kuolemaansa saakka, mikä tapahtui 7 p. Helmikuuta 1881.

F. B.

R. W. Ekman.

ROBERT WILHELM EKMAN.

* 1800. † 1873.

Auran kuuluisille rannoille asetti vuonna 1845 iloinen ja ihastunut taiteilija työhuoneensa. Pian senjälkeen tahi 1846 perustettiin Helsingissä Suomen taideyhdistys. Kumpikin tapaus oli Suomen taiteelle tärkeä herätin, ja kun puhutaan taideyhdistyksen vaikutuksesta taiteelliseen sivistykseen, muistellaan aina Robert Wilhelm Ekmania ja hänen osaansa tämän sivistyksen edistämisessä.

Ekmanin elämä oli alusta loppuun kova taistelu niitä ynseitä haltijoita vastaan, jotka useimmiten estävät taiteilijaa maaliin pääsemästä; mutta rohkeana ja toimeensa ihastuneena voitti hän nämät ja oli iloksi ja kunniaksi isänmaalleen. Ekman oli syntynyt Uudessakaupungissa 13 p. Elokuuta 1808. Hänen ensimmäinen opettajansa oli kuuluisa maalari G. W. Finnberg, mutta jo 1824 pääsi E. vapaiden taiteiden akatemiaan Tukholmassa. Hänen suuret lahjansa, hänen intonsa ja ahkeruutensa tuottivat hänelle täällä edistystä ja palkintoja. 1837 tuli hän agreeksi samaan akatemiaan ja sai samalla matkarahan, joka soi hälle tilaisuuden täydentää taiteellisen sivistyksensä ensin Tanskassa ja Hollannissa, sitten Ranskassa, jossa hän teki työtä P. Delarochen johdolla, sekä lopuksi Italiassa. Oltuaan seitsemän vuotta ulkomailla, saamassa sikäläisistä taideaarteista uutta ainetta hengelleen ja taiteelleen ja hankittuaan itselleen oivan taiteilijan nimen, palasi E. 1844 Tukholmaan ja sen taideakatemiaan, jonka jäseneksi hän tuli.

Ne tuotteet, mitkä tähän asti tulivat hänen pensselistään, jääkööt taidehistorian arvosteltavaksi ja tutkittavaksi. Hänen merkityksensä Suomelle alkaa oikeastaan vasta vuonna 1845, jolloin hän muutti Turkuun. Nyt vastaa alkaa se puoli hänen taiteellisista pyrinnöistään, jonka kautta hän on vaikuttanut tärkeästi maamme taiteesen. Se isänmaallinen suunta, johon hän jo alusta kääntyi, vaikutti sangen elähyttävällä tavalla. Hänpä melkein ensimmäisenä otti aineensa Suomen vaiheista, runosta, tarusta, sekä luonnosta ja kansan elämästä. Hänen py-

rintönsä oli tehdä maalaustaidetta kansallis-taiteeksi, ja hänet kuultiinkin usein sanovan, että taiteilijaa ymmärtää oikein vasta silloin, kuin hän voi teoksissaan osoittaa sitä luontoa, joka ympäröi hänet ja sitä eloa, mikä on hänen ympärillään.

Mitkähän maalaukset vaikuttavat meihin sen lumoavamammin, kuin ne, jotka kuvastaen oman maan synkkiä metsiä, rauhallisia järviä, vaalean sinistä taivasta ja ihania laaksoja, tässä paisteessa tuovat esiin kaiken sen jalouden, suuruuden ja muistettavan, mistä historiamme tietää puhua? Mitkä hän kuvat voivat koskea ajatuksiimme ja tunteihimme sen totisemmin ja syvemmin, kuin ne, jotka saduista ja taruista otettuina tulkitsevat munaisuutta, missä kansallishengen ja tulevan kehityksen ensi siemenet piilevät?

Niin ajatteli Ekman taiteesta, ja hänen hartain pyrintönsä oli näiden aatteiden toteuttaminen. Hän teki työtä tähän suuntaan ennen kaikkia suurimman työnsä kautta, nimittäin niiden historiallisten Turun tuomiokirkon seinässä olevain maalausten kautta (1850—1854), jotka muun muuassa tekevät kuolemattomiksi seuraavat kohtaukset: „Piispa Henrik kastaa suomalaiset“ sekä „Mikael Agrikola antaa suomalaisen Uuden testamentin Kustaa I:lle“. Joukko laatumaalauksia osoittaa kohtauksia kansan elämästä. Kahdessa vihkossa Flaaxmanin tapaan tuo hän esiin kuvia ja kohtauksia Kalevalasta, ja hänen suuri taulunsa „Taivas ja maa kuntelee Wäinämöisen laulua“, mikä säilytetään ylioppilastalossa, todistaa kuinka hellästi hän rakasti suomalaista laulua ja kuinka suuri sen merkitys hänestä oli. Waikk'ei pensseli aina voinutkaan seurata haavetta, on kuitenkin hänen pyrintöjensä jalous ja ylevyys jäljellä. Nämät Ekmanin isänmaalliset pyrinnöt tekevät aina hänen nimensä ja muistonsa rakkaaksi tulevillekin suvuille. Monessa maamme kirkossa on Ekmanin maalama kaunis alttaritaulu, ja kaksi maamme suurta ja tärkeää tapausta on hän esittänyt kahdessa taulussa, jotka kuvaavat Porvoon valtiopäiviä 1809 ja Helsingin valtiopäiviä 1863. Hänen kunnioitettava työnsä opettajana ja toimeliaimpina Suomen taideyhdistyksen etujen edistäjänä saakoon myöskin hellän ja ansaitun kiitoksen.

Moni nuorempi taiteilijamme on Ekmannin elähyttävän ja hellän johdon alla ja nerokasta esikuvaa nauttien ottanut ensi askelensa sillä taiteilijatiellä, joka kenties vielä kerran on isänmaan kunniaksi. Kunnioitettu olkoon innokkaan ja helläsydämisen taiteilijan muisto.

Hovimaalari Ekman kuoli Turussa 19 p. Helmikuuta 1873.

F. B.

F. L. Schauman.

FRANS LUDVIG SCHAUMAN.

* 1810. † 1877.

Suomen kirkolla on vähän hengen miehiä ja tutkijoita, jotka totisessa ahkeruudessa, hartaudessa, opinnoissa, rakkaudessa ja työssä vetävät vertoja Frans Ludvig Shaumanille, eikä ketään häntä etevämpää. Voimakas oli hänen työntekonsa, suuri hänen vaikutuksensa ja siunausta tuottavat ovat hedelmät kolmella eri tolalla sillä hän oli yhtä mainio opettajana, tiedemiehenä ja kirkon korkeimpina virkamiehenä.

Schaumanin akatemillinen opettajan toimi alkoi jo 1838, jolloin hän tuli apulaiseksi jumaluusopissa ja pastoriksi jumaluusopillisessa seminaarissa. Kun sittemmin provessorin virka käytännöllisessä jumaluusopissa perustettiin v. 1847 ja S. nimitettiin ensimmäiseksi siihen virkaan, aukeni aukenemistaan se piiri, jossa hän henkensä palavalla innolla ja voimalla voi ahkeroida opettajana ja tiedemiehenä. Enemmän kuin neljänneksen vuosisataa eli 27 vuotta pitkitti S. tässä paikansa valaista ja johdattaa sitä nuorisoa, joka sittemmin maassamme julistaisi Kristinuskon totuutta ja kylvi siten runsaita hedelmiä kantavia siemeniä. Teologina ja tiedemiehenä oli S. etevä, ja aikalaistensa joukossa verraton. Elävällä hartaudella tutustui hän siihen lukuisaan kirjallisuuteen, joka käsitti silloiset tärkeimmät uskonnolliset kysymykset. Sentähden kykeni hän pitämään luentoja exegetikassa, dogmatikassa ja kirkkohistoriassa, mitkä virat aika ajoin olivat avoinna. Sillä aikaa työskenteli hän kirjailijana ja joukko kirjoituksia aikakauskirjoihin osoittaa millä hellyydellä, tiedolla ja taistelun alttiudella hän seurasi päivän ja isänmaan tärkeimpiä kysymyksiä. Hänen syvät tietonsa ja terävä silmänsä eri asioissa tuli monta kertaa hallituksen käytettäväksi. Hän otti osaa monen kirkollisen ja kunnallisen asian muuttamiseen toiselle kannalle kuten alkeisopistojen uudesta järjestämiseen 1855, maaseudun kunnallishallituksen järjestämiseen 1859, kansakoulujen järjestämiseen 1862, uuden kirkkolaki-ehdotuksen laatimiseen 1854, jonka S. lopetti 1863.

Harvat maassa voinevat kilpailla S:n kanssa tieteellisessä ja kirjallisessa toiminnossa. Paitsi lukuisia satunnaisia ja päivän kysymyksiä koskevia

kirjoituksia aikakauskirjoissa ja päivälehdissä, jotka oivan sisältönsä ja huolellisen muotonsa kautta voivat jo yksinäänkin tuottaa kirjallista mainetta, on S. jättänyt jälkeensä tärkeitä teoksia, joista tässä mainitsemme „Handbok i Finlands kyrkorätt“ (Käsikirja Suomen kirkkolaissa), „Praktisk theologie“ (Käytännöllinen teologia), ensimmäinen alkuperäinen teos Suomen kielellä tässä aineessa sekä„ Predikningar“ (Saarnoja). Paljon vaikuttivat maamme uskonnolliseen sivistykseen ja siihen henkeen, jota S. palavalla hartaudella koetti herättää ja ylläpitää maamme papistossa epäilemättä ne kaksi aikakauskirjaa, joita hän melkeen yksinään toimitti ja julkasi, nimittäin „Tidskrift för finska kyrkan“ (Aikakauskirja Suomen kirkolle) 1858—59 ja „Sanningsvittnet“ (Totuuden todistaja) 1869—73.

Mutta S. ei ole perin tärkeä ainoastaan Suomen kirkolle, vaan myös koko yhteiskunnalliselle elämällemme. Ne miehuulliset ja julkiset „sanat aikanaan“, jotka hän lausui yliopiston vietämässä Aleksanteri II:sen kruunausjuhlassa, tekivät hänet kerrassaan maamme enimmin tunnetuksi ja suosituksi mieheksi. Se puhe, jossa hän toi esiin kansamme halun saada lausua toiveensa hallitsijalleen edusmiestensä kautta, murti uuden radan Suomen perustuslailliselle elämälle. Tämän elämän muodostamisessa otti hän myöskin osaa etevällä tavalla 1863—1864, 1867 ja 1872 vuoden valtiopäivillä. Hän oli siis vaikuttanut sen valtiollisen elämän kehittymiseksi, joka sittemmin on tehnyt kansamme onnelliseksi, ja hänen nimensä saa kunnioitetun ja kiitollisen muiston historiamme lehdillä.

Vuonna 1865 valittiin Schauman melkein yksimielisesti Porvoon hippakunnan piispaksi, ja sen kautta aukeni uusi ja suuri ala hänen yhtä uutteroille kuin jaloille pyrinnöilleen. Saatuaan hippakunnassaan osakseen lempeyden ja luottamuksen, mikä helpoitti hänen vaivaloista tointaan, käytti hän kaikki voimansa hippakuntansa hoitamiseen ja sen asiain johtamiseen. Enenemistään enenevä kivuloisuus heikonsi kuitenkin viime vuosina hänen voimiaan ja vaikkapa se ei voinut murtaa hänen harrastuksiaan, pidätti se kuitenniitä pyrintöjä, joiden vakinainen päämaali oli kirkon kunnia ja vaurastus. Vieläpä kuolinvuoteellaankin järjesteli hän näitä asioita. Hänen kuolinpäivänsä, 28 p. Kesäkuuta 1877, oli, kuten Runebergin, surunpäivä koko Suomenmaalle.

Niiden kunnian osoitusten joukossa, jotka hän sai eläessään ja jotka olivat ihanana todistuksena hänen tieteellisistä ja kansalais-ansioistaan, mainittakoon tässä hänen nimityksensä jumaluusopin tohtoriksi Yliopistomme 200 vuotisessa riemujuhlassa, sekä hänen kutsumuksensa filosofian tohtoriksi Lundin yliopiston riemujuhlassa 1868. Lakitieteen tohtoriksi oli Upsalan yliopisto aikonut nimittää hänet tulevassa riemujuhlassaan, josta hän sai tiedon muutamia viikkoja ennen kuolemaansa.

F. B.

G. A. Wallin.

GEORG AUGUST WALLIN.

* 1811. † 1852.

Useinkin on maamme saanut surra semmoisten miesten liian aikaista kuolemaa, joiden mainerikas, alussa onnellinen toiminta olisi varmaankin suonut maamme tulevaisuudelle monta jaloa hedelmää. Tuskin oli M. A. Castrén, joka monivuotisilla matkoillaan Siperian lumikentillä etsi Suomen suvun heimolaisia, mennyt meiltä kuolemansa kautta 38 vuoden vanhana v. 1852, kuin syksyllä samana vuonna uusi hauta aukeni toiselle laajojen erämaan matkojensa kautta kuuluisalle maanmiehelle, Yrjö August Wallinille, ainoastaan 41 vuoden ijässä. Harva on tullut Suomessa Wallinia kuuluisammaksi. Siihen maineesen kuului näet jotain satumaista, salaperäistä, joka vei ajatuksemme kaukaisiin maihin, Arabian-erämaihin, Beduinien teltteihin, Bagdadiin ja Jerusalemiin, koko siihen maailmaan, joka kangastaa Pipliaa ja „Tuhat ja yksi yötä“ nimistä satukokoelmaa muistaessa. Rakastamme ja kunnioitamme tätä rohkeutta, joka vaaroista huolimatta kyntää meren aaltoja ja samoaa vieraita maita, päästäkseen suuren päämaalin perille, saadakseen uusia voittoja elämälle ja tieteelle. Georg August Wallin oli semmoinen mies, joka mitä suurimmassa määrässä omisti tämän rohkeuden, ja sen kehoituksesta, yhtä kirkkaan kuin väkevän haltijan opastamana, mursi hän itsenäisen tiensä, joka levitti loistoa hänen kaukaiselle isänmaalleen, vaikka se keskeytyi ennen aikojaan.

Jo aikaisin näkyi hänessä heränneen halu siihen tehtävään, joka sitten tuli hänen elämänsä päämaaliksi. Lukeissaan Piplian historiaa uneksi poika vaarallisista matkoista Jerusalemiin ja pyhiin paikkoihin, ja ylioppilaana valmistausi hän uhkarohkeille retkilleen karkaisemalla ruumiinsa vaivoja, puutteita ja ilman-alan vaikutusta vastaan. Hänen lukemisensa yliopistossa käsitti pää-asiallisesti itämaan kieliä ja v. 1839

tuli hän dosentiksi itämaisessa kirjallisuudessa. Enentääkseen tietojaan näissä opinto-aineissaan läksi hän Pietarin itämaiseen oppilaitokseen, jossa hän oleskeli vuosina 1841 ja 1842. Käytännöllisen taidon sai W. perusteellisesti niin Arapian kuin Persian kielessä kahdelta näiden maiden asukkaalta. Tähän aikaan tuli yliopiston Aleksanterin raha-apu avonaiseksi ja kun W. pyynnöstä sai sen, oli hän tilaisuudessa toteuttamaan suuret ja hartaat matkatuumansa. Hän päätti valmistautumisensa lääkärin kurssilla, ja läksi kesällä v. 1843 pitkälle matkalleen joka on tuottanut hänelle kunniarikkaan paikan kaikkien aikojen matkustajain joukossa ja tehnyt hänen nimessä kuolemattomaksi maanmiestensä kesken. Täydellisissä päiväkirja-muisteluissaan ja kotiin lähettämissä kirjeissään kertoo W. yhtä alkuperäisellä kuin viehättävällä tavalla matkansa. Ne ilmestyivät W:n kuoltua neljässä osassa T:ri S. G. Elmgrenin toimesta 1864—1866.

Matka kävi Saksan, Ranskan ja Konstantinopelin kautta Aleksandriaan ja Kairoon, josta hän teki laajoja matkailuja kolme eri kertaa: Arapian erämaahan, Mekkaan ja Medinaan vuosina 1845—1846; Sinaille, Jerusalemiin, Natsaretiin, Kapernaumiin ja Jerikoon 1847; Pohjois-Arapiaan, Persian lahdelle, Bagdadiin, Ispahaniin, Schiraasen, Basraan ja Syriaan 1848. W. palasi Aleksandrian kautta Lontoosen 1849 ja kotimaahan kesäkuussa 1850.

Wallinin nimi oli jo kuuluisa tiedemiesten kesken ja hänen vaivojensa ja tutkimuksiensa tulokset alkoivat kypsymistään kypsyä ja leviämistään levitä. Sen osoittaa hänen saavuttamansa kiitos; hänet nimitettiin Saksalaisen Itämaisen seuran Leipzigissä jäseneksi, kirjevaihtaja-jäseneksi Pietarin Wenäläisessä Maantieteellisessä Seurassa, ja v. 1850 antoi Kunink. Maantieteellinen Seura Lontoossa hänelle kuninkaallisen palkinnon maantieteellisistä löydöistä ja Maantieteellinen Seura Pariisissa suuren hopeamitalin. Paitsi sitä sai hän Itä-Indian kauppaseuran johtokunnalta raha-palkinnon maantieteellisistä muistoonpanoista, joita käytettiin uutta Arapian karttaa tehdessä. Vähän aikaa kotiintulonsa jälkeen eli 1 p. Tammikuuta 1851 nimitettiin Wallin professoriksi itämaan kirjallisuudessa Helsingissä, joka iloitsi opettajakuntansa uudesta koristuksesta tämän kuuluisan matkustajan ja tutkijan kautta. Tämä ilo ei ollut kuitenkaan pitkällinen, sillä jo seuraavana vuonna 23 p. Lokakuuta lopetti leppymätön Tuoni hänen elämänsä.

Ikäänkuin tuskallisesta aavistuksesta kirjoitti W. oleskellessaan Lontoossa 1851, jossa hän teki uuden itämaan matkan kaavan, eräälle ystävälle kotona: „Elämän päivänmatkassa on päämaalini: päästä ennen auringon laskua kaukaiselle erämaan lähteelle; mutta juhtani oli nälistynyt, sen kyttyrästä puuttui rasvaa, kangastus tiellä vei minut eksyksiin; jonka tähden minä nälkäisenä ja janoisena, Beduinin hiljaisella ja kiitollisella lauseella: *al hamdo lillah*, lasken levolle siihen missä yö minut saavuttaa, hiekkaan laatimassani kuopassa, vartoakseni mitä Herra lähettää aamun koittaessa: elämän tai kuoleman“. Nämän sanat tekevät syvän ja katkeran vaikutuksen.

G. A. Wallin syntyi Sundin pitäjässä Ahvenanmaalla, jossa hänen isänsä oli ruununvoutina, 24 p. Lokakuuta 1811, tuli ylioppilaaksi 1829, fil. maisteriksi 1836. Edesmenneen. R. Ekmanin maamaalaama kuva, joka esittää Wallinia itämaisessa puvussa päiväpaisteinen itämaan maisema perä-alana, kaunistaa yhtä yliopiston oppisalia ja hänen haudalleen on länsisuomalainen osakunta, johon W. eläessään kuului, pystyttänyt harmaakivisen muistopatsaan, jossa seisoo yksinkertainen päallekirjoitus Arapian kielellä: *Abdul Wali,* mikä oli edesmenneen nimenä erämaassa.

F. B.

MATHIAS ALEKSANTERI CASTRÉN.

* 1813. † 1852.

Harvoin on maassamme minkään miehen kuolo tuottanut sen yleisempää ja syvempää surua kuin Castrén'in. Luoja kutsui hänet pois ainoastaan 38 vuoden ijässä, mutta kuitenkin oli hän, tehden työtä päämaalinsa eteen harvinaisella voimalla ja uutteruudella, saavuttanut oppineena, tutkijana ja tiedemiehenä maineen, mikä kaikui kauas Suomen rajain ulkopuolelle, tehnyt hedelmiä kantavan vaikutuksensa kautta Suomen kielen ja kirjallisuuden kohottamiseksi nimensä rakkaaksi maanmiehilleen ja piirtänyt muistonsa isänmaan sivistyksen historian lehdille.

„Siitä on jo toista vuotta", — lausuu 1852 vuoden Morgonblad — „kuin riemun ihastus kaikui Suomen vuorilla ja laaksoissa, kaikuen kiitollisena kaikkein Suomalaisten sydämissä — se puhui ääneensä H. K. K. Suuriruhtinaan Perintöruhtinaan käynnistä Helsingissä — —. Tämän ilahduttavan uutisen kulkeissa huhun nopeudella ympäri maata, levisi toinenkin tieto, jonka johdosta voi toivoa mitä suurinta Suomen kielestä ja kirjallisuudesta. H. K. K. oli armossa ensimmäiseksi Suomen kielen provessoriksi Aleksanterin-Yliopistoon nimittänyt miehen, jonka isänmaallisia pyrintöjä synnyinmaa oli seurannut jo vuosia ja jonka silloinen kirjallinen maine tuottaisi vakituista loistoa uudelle opinistuimelle."

Castrén'in opintoaikana oli yliopistossa herännyt hellä ja elävä Suomen kielen ja sen kirjallisuuden harrastaminen, osittain suomalaisen kirjallisuuden seuran vaikutuksesta osittain niiden runsaiden kansanruno- ja taru-aarteiden kautta, jotka Elias Lönnrot toi esiin. Kummallisesti vaikutti näiden likeisten laulujen henki Castrenissa, että tuo varaton mutta yleväluontoinen nuorukainen pani elämänsä pyrintöjen päämaaliksi tehdä työtä isänmaansa kielen eteen.

Tämä tuli hänen tehtäväkseen. Sen toimeenpanemiseksi hän ei pitänyt mitään vaivoja ja puutteita liian suurina. Sen tähden hän kesti Siperian tunturien napapakkaset ja lumimyrskyt, sentähden hän kärsi lannistumattomalla rohkeudella kaikenlaista puutetta; ei edes tautikaan voinut jäähdyttää hänen intoaan eikä karkoittaa hänen huuliltaan luottamuksen ja toivon hymyilyä. Tuhannen penikulman päästä kotimaasta, Kiinan rajoilta etsi hän niitä syntysanoja, jotka uudestaan herättäisivät Suomen kansan elämään ja itsetuntoon, ja vieläpä kuolinvuotellaankin kirjoitti hän, uskollisena tehtävälleen, laveiden matkojensa ja syväin tutkintoinsa tulokset. Castrén oli syntynyt 2 p. Joulukuuta 1813 Tervolan kappelissa, pohjoisimmassa osassa Pohjanmaata. Isä oli siellä kappalaisena, mutta tuli 1821 kirkkoherraksi Rovaniemelle, mikä pitäjä sijaitsee melkein napapiirin sisäpuolella. Oli kuin luonto ja ilman ala olisivat täällä valmistaneet Castrénia hänen pitkille matkoilleen Samojedien, Ostjakien ja muiden Suomen sukuisten kansain keskellä. — Ensimmäisen matkansa teki hän Lappiin vuonna 1838, josta seurasi hänen väitöskirjansa dosentin virkaa varten: „Suomen, Viron ja Lapin kielten sijoitelmain sukulaisuudesta“.

Vuonna 1839 läksi hän toiselle matkalleen Itä-Suomeen ja Wenäjän Karjalaan, kokoillakseen sieltä runoja, taruja, kieltä koskevia seikkoja ja yleensä kaikkia, mikä voi olla Kalevalan runojen selitykseksi. Syksyllä 1841 matkusti Castrén Lönnrotin kanssa läpi Suomen Lapin, erään osan Norjaa ja Wenäjän Lapin, tutkiakseen niin lappalaisten uskontoa kuin Lapin kielen murteita. Vuonna 1842 tapaamme Castrén'in, joka oli oleskellut Arkangelissa, vaivaloisella matkalla Itä-Siperian tuntureille, jossa hän tutustui sikäläisiin Samojediheimoihin ja heidän kieleensä. Täällä valmistausi Castrén pitkälle, Pietarin tiedeakademian kustantamalle matkalle, aikoen tutkia siellä asuvia heimoja niin kieli- kuin kansantieteenkin kannalta. Waarojen ja monenlaisten kärsimysten alaisena tunkeusi hän Marraskuussa 1843 Ural-vuoten yli Obdorskiin saakka. Täällä tahtoi hän alkaa työskennellä akademian eteen, mutta oli pakoitettu taudin tähden palaamaan Suomeen keväällä 1844. Alkuvuodesta 1845 läksi Castrén neljännelle ja pisimmälle matkalleen, jonka kustansi Pietarin yliopisto ynnä Suomenkin yliopisto raha-avullaan. Nyt pitkitti Castrén tutkia Ostjakeja ja heihän kieltään sekä monta muuta Samojedein sukuista kansaa, Ob, Irtisch ja Jenisej jokien varsilla. Tältä matkalta palasi Castrén keväällä 1848, mutta ehtimiseen uudistuvat kovat taudinkohtaukset viivyttivät kotiin tuloa Helmikuuhun 1849.

Vaikka Pietarin yliopisto auttoi ja kehoitti Castrénia, olivat ne toiveet, mitkä hän kohtasi kotiin tullessaan isänmaassaan, tuiki vähäiset. Hän oli kipeä, yliopistossa hänellä ei ollut mitään vakinaista paikkaa ja kova vastavaikutus oli ylä-ilmoissa alkanut n. k. suomalaisia pyrintöjä vastaan. Asiat muuttuivat kuitenkin paremmalle kannalle ja Castrénin toiveet paranivat vuonna 1851, jolloin, kuten mainitsimme, Suomen kielen provessorin virka perustettiin ja Castrén nimitettiin sii-

hen ensimmäisenä. Terveeksi tultuaan alkoi Castrén työskennellä väsymättömällä hartaudella ja ahkeruudella niin opettaja-virassaan kuin runsaiden tutkimusretkillään hankkimainsa tieteellisten varastojen järjestämiseksi ja julkaisemiseksi. Valitettavasti keskeytti kuitenkin kuolema jo seuraavana vuonna (7 p. Toukokuuta) tämän jalon miehen työn.

Castrénin tieteellisten tutkimusten tulokset, kertomus hänen laajoista matkoistaan Pohjolassa ja muut hänen neronsa ja ahkeroisensa kautta syntyneet kirjalliset aarteet ovat kootut hänen kuolemansa jälkeen julaistuihin teoksiin jotka 1852—70 julaistiin nimellä „Nordiska resor och forskningar af M. A. Castrén“. C:n jälelle jääneet tieteelliset kokoelmat mukaili ja julkasi hänen kuoltuaan akademikko A. Schiefner Pietarin yliopiston käskystä ja sen kustannuksella. Niiden yhteinen nimi on „Nordische Reisen und Forschungen“ (Matkoja ja tutkimuksia Pohjolassa) (12 osaa 1853—1862).

F. B.

K. Collan.

KARL COLLAN.

* 1828. † 1871.

Syksyllä 1871 tempasi kuolema äkkiä erään miehen parhaassa ijässään, josta isänmaa oli toivonut paljon. Tämä mies oli yliopiston kirjaston hoitaja tohtori Karl Collan. Täynnä rohkeutta ja miehekästä luottamusta katseli hän ympärilleen elämässä, jossa moni ihana maali tarvitsi hänen tointaan ja runsas onni vielä näkyi odottavan häntä. Hän oli hankkinut itselleen aseman, jossa hän voi rauhassa ja vapaasti työskennellä niiden jalojen ja vapaiden pyrintöjen eteen, joiden edestä hänen sydämensä sykki hellästi ja joista vielä voi toivoa paljon kirjallisuuden ja taiteen alalla, hän oli perustanut kodin, jonka kaikki ne haltijat, mitkä pitävät huolenaan elämän parhaimman onnen, olivat tehneet viehättäväksi, hän oli rakastettu ja kunnioitettu jalojen, helläin ystäväin piirissä, joilla oli yhteiset pyrinnöt, ja hänen nimensä kulki runon ja soiton siivillä kunnioitettuna ja rakastettuna ympäri synnyinmaata. Siihen kaipaukseen, minkä hänen kuolemansa herätti hänen ystäväinsä kesken, otti osaa yliopisto, tiede ja taide. Runsailla monenlaisilla lahjoillaan, sillä lujuudella ja uutteruudella, jota Collan osoitti kaikissa pyrinnöissään, sillä vakavuudella ja terävällä silmällä, jonka hän elämän korkeimpain tehtäväin käsittämisessä näytti omistavan, perusteellisilla tiedoillaan olisi hän vielä kaiketi saanut monta voittoa, saavuttanut monta kallista laakeria tieteen ja taiteen alalla.

Collanilla oli perinpohjin runollinen luonne, koko hänen kirjallinen työnsä ja ennen kaikkia hänen soitannolliset sävellyksensä, hänen sävelrunoelmansa, joissa asuu niin rehevä ja viaton, niin jalo ja hellä runohenki, että joka kohta osoittaa taivaallista syntyä, todistavat sen. Nämät sävel-runoelmat ja hänen oivat Kalevalan käännöksensä, minkä epoksen ainoastaan syvämietteinen runohenki voi kääntää, tekevät hänen muistonsa rakkaaksi ja kunniaa ansaitsevaksi hänen maanmiehilleen.

Collan alkoi kirjallisen toimensa jo v. 1849 jolloin hän K. A. Renvallin kanssa julkasi „Dikter af Heinrich Heine i svensk öfversättning“ (Heinrich Heinen runoelmia ruotsinkielisessä puvussa). Collan oli lahjakas ja onnis-

tunut kääntäjä, jonka osoittaa hänen myöhemmin (1864) julkaisemansa kokoelma ruotsiksi käänettyjä vieraskielisiä runoelmia „Dikter från fremmande land“ (Runoelmia muilta mailta). Tässä kohden on kuitenkin etevin hänen käännöksensä Kalevalasta, suomalaisten kansan runosta. Se laaja esitys suomalaisen kansan runouden keräämisestä, jonka Collan liitti käännökseensä, osoittaa niitä tarkkoja tutkimuksia ja sitä hartautta, millä hän toimitti tehtäväänsä.

Sanomalehtikirjallisuudenkin alalla toimi Collan suuressa määrin niin kirjoittamalla eri sanomiin ja aikakauskirjoihin kuin „Litterär Tidsskrift“ (kirjallinen aikakauskirja)-nimisen lehden päätoimittajana, mikä ilmestyi Helsingissä Joulukuusta 1863 Tammikuuhun 1865. Osan tähän lehteen kirjoittamiansa kappaleita julkaisi hän erikseen v. 1865 nimellä „Studier och skizzer“ (Tutkimuksia ja jutelmia). Paitsi sitä mainitsemme tässä seuraavat hänen julkaisemansa kirjat: „Poetisk läsebok“ (Runollinen lukukirja), sisältävä varaston maamme runoilijain runoelmia, sekä „Läsebok på prosa“ (Suorasanainen lukukirja), johon on koottu näytteitä maamme kirjailijain suorasanaisista teoksista.

Collanin yliopiston- ja tieteelliset teoksensa ovat seuraavat, „Öfversigt af Serviens historiska folksånger“ (Yleissilmäys Servian historiallisista kansanlauluista) 1860, „Om bibliografiska system och biblioteksmetoder“ (Kirjantutkijain säädelmistä ja kirjastojärjestelmistä) 1861 sekä „Köningshofer- och Grünberger-handskriften“ (Köninghofin ja Grünbergin käsikirjoitus) 1865, käännös ynnä kirjallisuushistoriaa koskeva johdanto.

Ihanimmin ja syvimmin esiintyy Collanin runolahja hänen sävellyksissään. Sydämmellisesti kiintynyt säveltämiseen ja aikaisin tuttuna Suomen kansan laulun henkeen ja luonteesen soi hän inspirationin hetkinä maalleen monta laulua ja runoa, jotka kaikuivat jokaisen sydämessä ja elävät kauan tullakseen lauletuiksi ja rakastetuiksi.

Collan syntyi Iisalmen pitäjässä 3 p. tammikuuta 1828, tuli ylioppilaaksi 1842, fil. kandidatiksi ja maisteriksi 1850, opettajaksi Helsingin tyttökoulussa 1852, Saksankielen lehtoriksi yliopistoon 1859 ja saman yliopiston kirjaston hoitajaksi 1866. Collan kuoli 12 p. Syyskuuta 1871 äkkiä koleraan, jättäen jälkeensä lesken, pojan ja tyttären.

F. B.

R. O. Lagerborg.

ROBERT OLOF LAGERBORG

* 1835. † 1882.

On sanomalehden toimittajana ja edusmiehenä valtiopäivillä piirtänyt nimensä Suomen aikakirjoihin. Hän syntyi Marrask. 24 p. 1835 Oulussa, missä hänen isänsä Robert Vilhelm Lagerborg, hänkin varsin etevä ja muistettava Suomen mies, oli maaherrana. Varhain Haminan kadettikouluun pantu poika osoitti jo siinä suurta kykyänsä, ja sijoitettiin oppijakson kunnialla suoritettuansa Pietariin vänrikiksi henkivartioväen litvalaiseen kaartiin. Hänen mielensä halusi kuitenkin isänmaahan, ja kahden vuoden päästä hänen onnistuikin saada siirto luutnantiksi suomalaiseen kaartiin. Mutta vaikka hänelle sotilasura urkenikin suuria toiveita herättäen jätti hän sen kuitenkin pian (1861). Pari vuotta ennen oli vaatimus perustuslaillisen valtiomuotomme asettamisesta voimaansa ja valtiopäiväin kokoontumisesta julkisesti esiintynyt ja tämä mielipide yhä levisi ja varttui; herännyt isänmaallinen into sai palvelukseensa Suomen paraat pojat. Myöskin Robert Olof Lagerborg oli niiden joukossa, jotka valtiollinen harrastus nyt valtasi; hän päätti vaihtaa miekan kynään. Vapaamielisessä edistyksessä näki hän lujimman tuen vähäisen kansamme tulevaisuudelle ja tämä katsantokanta sai hänessä innokkaimman ja lahjakkaimman puolustajansa.

Vielä sotilaana palvellen, oli Lagerborg jo 1861 ottanut osaa sanomalehden „Papperslyktan“ toimittamiseen. Kun „Helsingfors Dagblad“ saman vuoden syksyllä perustettiin, oli hän sen ensimmäisiä toimittajia ja tuli vuodesta 1865 päätoimittajaksi. Hänen johdollaan tämä lehti pian nousi suureen merkitykseen ja vaikutukseen. Omistaen monipuoliset tiedot, väsymättömän ahkeruuden, miellyttävän kirjoitustavan — sanomalehden toimittajan kaikki paraat ominaisuudet — oli Robert Lagerborg ikäänkuin luotu tähän toimeen. Tärkeä aikakausi oli tämä Suomen valtiollisessa kehityksessä: valtiopäivät olivat viisikymmentä vuotta horroksissa oltuansa kokoontulleet, ja

vanhentuneet lainsäädökset vaativat monessa kohden uudistamista; valtiopäivillä 1867 hyväksyivät säädyt uuden valtiopäiväjärjestyksemme, joka sitten 1869 vahvistettiin. Että vapaamielinen henki yleensä silloin säädyissä vallitsi, oli maallemme äärettömäksi hyödyksi, ja tämän hengen herättämisessä ja vakaannuttamisessa oli Lagerborgilla suuri ansio. Yht'aikaa pontevasti sekä pelkäämättä ja suurella taidolla hän lehdessään puolusti vapaamielisiä aatteita alhaisempia ja ylhäisempiä vastustajia vastaan. Sen ohella hän valppaasti seurasi kaikkia ajan kysymyksiä, vereksimpiä uutisia hankkien sekä koti- että ulkomaalta ja vaihtelevaa lukemista tarjoten; ei ihmettä siis että „Helsingfors Dagblad" saavutti vaikutusvoiman, suuremman kuin tähän asti milläkään muulla sanomalehdellä Suomessa on ollut. Askel sen ja sitä edellisten sanomalehtien välillä oli pitkä voisipa melkein sanoa sen Suomen valtiollisen sanomalehdistön esikoiseksi Näin saavutettua vaikutustaan „Helsingfors Dagblad" sitten yhä säilytti ja kartutti Lagerborgin aikoina. Mutta Robert Lagerborg ehti lavean kirjailijatoimensa ohella suoranaisestikin ryhtyä valtiollisiin toimiin. Sukunsa päämiehenä oli hän itseoikeutettu jäsen aatelissäädyssä, ja hän ottikin semmoisena osaa kaikkiin valtiopäiviin 1863—82. Säädyssään hänen ei ollut tapana esiintyä usein tai pitkillä puheilla, mutta sanansa koskivat asian ytimeen ja häntä kuunneltiin mieluisasti ja tarkkuudella. Vapaamielistä edistystä, Suomen omatakeista valtiomuotoa hän täälläkin puolusti samalla innolla, voimalla kuin lehdessään. Mainittakoon hänen lausuntonsa 1867 hallituksen esitystä vastaan silloin vallitsevan painovapauden supistamisesta. Valtiopäivillä 1877 teki hän ehdotuksen läänin-edustuksen toimeenpanemisesta maassamme. Lagerborg siis syyllä nautti säädyssään suurta arvoa ja oli aateliston johtavia henkilöitä. Monessa tilassa ja eri tavoin osoitti se luottamustansa häneen, viimeisen kerran 1882, kun sairaus jo hänen voimiaan hivutteli, valiten hänet pankinvaltuusmieheksi.

Ihmisenä voitti Robert Lagerborg suoralla ja ystävällisellä käytöksellään yleistä kunnioitusta. Nuorukaisen intoisuus ja miehen vakavuus ilmestyivät yht'aikaa hänessä. Sotilas sanan parhaimmassa merkityksessä ollen koko ikänsä, ensin miekka sitten kynä aseenansa, esiintyi Lagerborg täydellisenä luonteena, kokonaisena ihmisenä. Vakuutuksen koko voimalla hän aina taisteli asiansa hyväksi. Miehen iässä ainoastaan 46 vuotisena, hänet ennenaikainen kuolema tempasi pois työstään, perheensä ja ystäväinsä keskestä. Hän kuoli Helsingissä 5 p. Marrask. 1882. Hänen hautajaisiinsa otti osaa ääretön saattojoukko, sitenkin todistaen syvää kaipaustansa kelpo miehen ja isänmaan ystävän kuolemasta.

S. G.

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.